Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/elsteixidorsdesi12710haup

Aquesta obra fou estrenada al Teatre de les Arts, situat al carrer d'en Floriblanca, per la companyia dramàtica que dirigia l'Enric Giménez, el 1903

ELS TEIXIDORS DE SILESIA

BIBLIOTECA
TEATRALIA

GERAHRT HAUPTMANN

Els Teixidors de Silesia

— DRAMA EN CINCH ACTES —

Traducció (autorisada) d'en

CARLES COSTA Y JOSEPH M.ª JORDÁ

1909

Reservats tots els drets.
Queda fet el dipósit que marca la lley.

Imprempta de la Vda. de J. Cunill, Universitat, 7.—Barcelona

PERSONATGES

Dreissiger, *fabricant*
La Sra. Dreissiger
Pfeifer, *majordom*
Neumann, *caixer*
Un dependent
Weinhold, *preceptor dels fills de Dreissiger*
Joan, *cotxer*
Lo pastor Kittelhaus
La Sra. Kittelhaus
Heide, *comissari de policía*
Kutsche, *gendarme*
Welzel, *taberner*
La Sra. Welzel, *la seva dona*
Agna Welzel, *filla*
Wiegand, *fuster*
Un comissionista
Un pagès
Un guarda bosch
Schmitt, *metge*
Hornig, *drapayre*
Wittig, *ferrer*

609294

Becquer, *teixidor*
Maurici Jeger, *soldat*
L'avi Baumert (Guillem), *teixidor*
L'avia Baumert
Berta Baumert
Emilia Baumert
Frederich, *fill d'Emilia, noy de 4 anys*
L'avi Ansorge, *cistellé*
Enriqueta, *dona de teixidor*
L'avi Hilse (Enrich), *teixidor*
L'avia Hilse
Anton Hilse, *fill*
Lluisa, *dona de Anton*
Malena, *la seva filla*
Reimann, *teixidor*
Heiber, *teixidor*
Una dona de teixidor
Un noy
Grupo de teixidors y dones

L'ACCIÓ EN 1840 EN UN POBLE DE LA SILESIA

ACTE PRIMER

Gran nau de parets emblanquinades de la fàbrica de Dreissiger de Peterswaldan. Es lo magatzem ahont els teixidors venen a deixar els géneros. A la esquerra dos finestres sense cortines; al fons una porta ab vidres y a la dreta una porta igual pera la que'ls teixidors, les dones y els xicots entren y surten continuament. Al llarch de la paret de la dreta, covert de prestatges, un banch en el que'ls teixidors deixen les pesses, després de examinades pel majordom Pfeifer en una gran taula, ahont per ordre els teixidors les deixen. Pfeifer mira els teixits ab un contafils y els mideix ab un compàs, després de qual operació el teixidor recull la pessa y la deixa sobre una balansa y'l dependent la pesa, dipositantla al magatzem com un género acceptat. Pfeifer indica cada vegada en alta veu al caixer Neumann, que està assentat en una taula aprop, lo jornal que ha de pagar.

La escena passa en día núvol de fi de Maig; lo rellotge senyala les dotze del día. La major part dels obrers estàn com si's trobessin devant un tribunal esperant una decisió de vida o mort; tots estàn abatuts, com pobres que han caygut d'humillació en humillació y s'han anat acostumant a n'aquella vida miserable. En totes les cares s'hi veu lo que han patit, tots els homes son poch alts, raquítichs, estrets de pit, grochs de cara y bruts; les dones, mal covertes de parrachs, espallifades, grogues ab grogor de cera; els ulls grossos, sortits y melancòlichs.

NEUMANN *(contant diners)*

Vos quedan vint sous.

UNA DONA *(trenta anys, extenuada)*

Moltes gracies. *(Recull els diners tremolantli la mà)*

NEUMANN *(veyent que la dona s'espera)*

Què no està bé?

DONA *(Suplicant commoguda)*

Voldría que m'avensessin alguns sous més, que necessito.

NEUMANN

Si jo pogués demanar tot lo que necessito... jo necessito moltes mils lliuras! *(Dirigintse y pagant a un teixidor, diu secament a la dona:)* Pels avensos heu d'anar al amo.

DONA

Què se'l pot vèurer?

PFEIFER *(vell teixidor però que no'n conserva el tipo. Gros, vestit cuidadosament y ben afeitat. Es un gran tasador. Replica bruscament)*

L' amo, tindría massa fèyna si hagués d'ocuparse d'aquestes miseries. Per això ja'ns hi te a nosaltres aquí *(Mideix una pessa de teixit ab lo compàs y l'examina ab lo conta-fils)* quina corrent d'aire! *(Es posa un mocadó al coll:)* Tanqueu la porta quan entreu!

DEPENDENT *(alt a n'en Pfeifer)*

Com si no ho diguessiu a ningú!

PFEIFER

Està bé. Are peseula. *(Lo teixidor posa la pessa sobre la balansa).* Semble que sigui ahir que vau comensar l'ofici! Sembleu un aprenent! Aquesta pessa està plena de taras. No sabeu ni fer cadeneta.

BECQUER *(acava d'entrar. Es un teixidor jove, més robust que'ls altres; l'aire independent casi insolent. En lo moment qu'entra, Pfeifer, Neumann, y el dependent, cambien una mirada d'inteligencia)*

Quin temps!

UN TEIXIDOR *(a mitja veu)*

Y que deurà ploure!

VELL BAUMERT *(Ha deixat entroberta la porta de la dreta per hont ha entrat. Derrera la porta es veu un grupo compacte de teixidors que esperen el torn per entrar. El vell Baumert, s'adelanta fins el primer plano dexa'l paquet sobre'l banch, s'asseu al costat de Becquer y s'aixuga la suor de la cara y díu)*

Qué cansat estava! Va be reposar una mica.

BECQUER

Millor van algúns miserables sous.

BAUMERT

Bon día, Becquer

BECQUER

Què hi ha avi Baumert? Sembla que encara vos haureu d'esperar un rato.

EL TEIXIDOR

Sí Y ells no'l miren el temps que aquí es pert. Jo hi hagut de fer cúa dugues hores.

PFEIFER

Vaja, calieu vosaltres, que aquí no'ns entenem!

BECQUER

Es veu que està de mala lluna, avuy!

PFEIFER *(a Reimann, teixidor que està devant seu)*

Ja vos he dit al menys cent vegades que ha de ser més net això, però vos sou massa mandrós. Veyeu? *(Ensenyant la pessa teixida)* Aquets fils son massa llarchs y aquí hi ha tot de porquería.

REIMANN

No es pas tan mal deixat com diheu.

EL DEPENDENT *(pesant la pessa)*

Hi falta un xich de pes.

PFEIFER

Ja esteu bé vosaltres! No porteu ni una pessa complerta. Ja vos juro que en lo meu temps no las hauría acceptat l'amo! Allavores no era com ara, hi havía que saber l'ofici! Bueno, ves ves. A veure.. Neumann; trenta sous.

REIMANN

Es dir, que m'heu descontat una lliura del pes!

PFEIFER

Sí, vés, ja está bé. Què porteu vos?

TEIXIDOR HEIBER *(Deixa la pessa, y mentres Pfeifer l'examina s'hi acosta y li díu a mitja veu emocionat)*

Dispensi, senyor Pfeifer, me faría un gran favor si aquesta vegada no'm descontés lo que tinch avensat.

PFEIFER *(examinant la pessa, respon ab tò de burla)*

Heu triat un moment ben apropòsit per demanarho. Si haguessiu portat una pessa ben acabada y no això. *(Senyalantla).*

HEIBER

La setmana que vé podré arreglarho, però aquesta setmana vaig estar dos díes sense poguer trevallar. Y després la meva noya està malalta.

PFEIFER *(donant la pessa al dependent)*

Ja vos he dit que prou faig ab admètreus això! *(Examinant un'altra pessa)* Què dimoni es això! D'aquí es

llarch y d'aquí estret! Y aquets fils, y aquet embolich d'aquí; Què's això? Y apenes seixanta fils per centímetre. Què'n feu de lo que vos donan? *(Heiber queda consternat sense gosar obrir la boca.)*

BECQUER *(a mitja veu a Baumert)*

Potsé si que aquet bestia voldría que compressim el fil nosaltres meteixos!

UNA DONA *(que s'havía quedat junt a la caixa y que de quant en quant, mirava al voltant seu com desesperada sembla que pren una resolució y es dirigeix suplicant al caixer)*

No podré passar si no'm doneu alguna cosa avensada. Vos ho demano per Deu nostre senyor.

PFEIFER

Deixèunos tranquils, y no ens vingueu més ab ploralles y no vos ocupeu més de Jesús nostre senyor. Val més que vos ocupeu del vostre marit. No vos podem avensar res més. No son nostres aquets diners y hem de dar comptes al amo y dir que n'hem fet. Y ademés quan se sap l'ofici y es treballa com Deu mana no's necessitan avensos may. Vaja prou.

NEUMANN

Aquets fan com els teixidors de Bidau, guanyant quatre vegades més, gasten més de lo que guanyen y vingan vicis y endeutarse.

UNA DONA DE TEIXIDOR *(parla alt perque la sentin tots els presents y li serveixin de testimoni)*

Jo li juro que no soch peresosa, però no veig medi de que això pugui durar. Lo meu home malalt no pot treballar, jo ja fa vuyt díes que no hi aclucat els ulls. Si al menys acabessim d'una vegada y una malaltía sens

endugués al cementiri! *(Ab tò suplicant després d'una pausa:)* Vos ho demano per lo que més volgueu. Avensèume alguns sous!...

PFEIFER *(sense ferne cas)*

Fieller: trentasis sous.

LA DONA

Per poch que sigui, mentres puga comprar pà! El forner ja no ens vol fiar y tenim un remat de criatures!

NEUMANN *(al dependent)*

Tots els teixidors tenen una criatura cada any. *(El dependent somriu).*

REIMANN

Sempre m'haveu pagat vintisis sous per cada pessa.

PFEIFER *(cridant desde el mostrador)*

Si no esteu content, ja sabeu que'm sobran teixidors y millors que vos. Quant las pessas tinguin la mida que han de tenir se vos pagarán al preu d'avans.

REIMANN

Es que haurieu de provar que li falta algo.

PFEIFER

Presenteu una feyna ben acabada y no vos escatimarem res.

REIMANN

Per ventura no està bé aquesta? Ahont es que veyeu tants defectes?

PFEIFER

Vaja, ja vos hi deixat parlar prou. Si no vos agrada, ja vos he dit que podeu deixarho quant volgueu.

HEIBER *(que s'ha quedat aprop de Pfeifer esperant el moment favorable, diu suplicant)*

Senyor Pfeifer, si tinguessiu la bondat de no descontarme aquesta setmana lo que tinch avensat, ja sabeu que desde la quaresma la meva filla es al llit sense poguer treballar, y tinch de pagar unes devanadores. Ja veyeu que no es per culpa meva.

PFEIFER

Avi Heiber, no vos hi puch fer res, y ho sento, però m'haig d'ocupar de tots.

NEUMANN *(a Reimann)*

No voleu pendrer aquets diners?

REIMANN

No hi ha lo qu'em toca.

NEUMANN

Està be. Pitjor per vos. *(Seguint la seva feina.)* Heiber vint sous, menys cinch que'n tenieu avensats, queden per quinze.

HEIBER *(s'acosta, pren els diners suspirant)*

Quina miseria!...

VELL BAUMERT *(a Heiber)*

Avi Heiber, es trist viure aixís.

HEIBER

Y tinch la noya malalta! quinze sous! y tindré de comprar medicines!

VELL BAUMERT

Què te la vostra noya?

HEIBER

No ho sabeu. Desde que es al mon no ha estat may bona.

VELL BAUMER

Quant s'es pobre totes les plagas venen. Què si ha de fer! A casa també fins hem hagut de teure al pobre gos perquè menjava massa.

PFEIFER *(després d'examinar el trevall de Becquer)*

Becquer, 26 sous!

BECQUER

Això es una caritat y no un jornal.

PFEIFER

Els que hagin cobrat, poden anàrsen.

BECQUER *(mirant els sous y dirigintse als que'l volten)*

Y per guanyar això estem escarrasantnos desde que apunta'l sol fins que's pon? Matèuse aixís y haureu guanyat vintisis sous.

PFEIFER

Vos he dit que podiau anàrsen; heu vingut a cobrar y no a fer exclamacions.

BECQUER

No sou vos qui m'ha de fer callar.

PFEIFER *(aixecantse bruscament)*

Això ho veurem. *(Anant a la vidriera y cridant:)* Senyor Dreissiger! fassi el favor.

DREISSIGER *(entra. Es un home d'uns quaranta anys ben conservat, bastant gros y asmàtich)*

Què passa aquí?

PFEIFER

He dit a n'en Becquer que callés y en lloch d'obehir n'ha respost ab una insolencia.

DREISSIGER

Ah, Ah! Becquer. *(A Pfeifer senyalant al teixidor.)* Es aquet en Becquer?

BECQUER *(insolent)*

Sí, senyor sí; Aquet es en Becquer. *(Senyalant a Dreissiger:)* Y aquet es lo senyor Dreissiger?

DREISSIGER *(indignat)*

Sembla que sou molt insolent!

PFEIFER

Li dèu anar massa be treballant aquí... Però tant va el canti a la font...

BECQUER

Calla tu hipòcrita. La teva mare devía dormir ab lo dimoni, per portar al mon un fill repugnant com tú.

DREISSIGER *(ab fúria)*

Silenci, prou. *(Dona un pas cap a Becquer).*

BECQUER

No hem de cridar tant, que no soch sort.

DREISSIGER *(ab calma aparent)*

Aquet, no es dels de la banda d'ahir vespre?

PFEIFER

Sí, es un teixidor de Bielan. Es segur trobarlo allí ahont hi ha motí.

DREISSIGER

Bé. Enrecordèusen de lo que vos vaig a dir. El dí que un estol de borratxos com ahir vespre passi per de vant de casa meva cantant aquella cansó...

BECQUER

La cansó de la mortalla?...

DREISSIGER

Ja sabeu lo que vull dir. Donchs ho repeteixo; el dí que la torni a sentir faig agafarne uns quants, y els en vío a la presó.

BECQUER

No ni ha pas per tant, es una cansó molt bonica.

DREISSIGER

Si dieu una paraula més, hos faig agafar a vos.

BECQUER

No tindría res d'estrany. Un fabricant com vos, te dret a ferho tot; hasta a menjar com les vaques com s tinguessiu quatre estómachs y dents com els llops.

DREISSIGER *(a n'els dependents)*

No vos haig de dir que no dongueu més treball a n'aquest home, eh?

BECQUER

Morirse de gana treballant o sense treballar, casi no sé que es millor.

DREISSIGER

Y are, aul fòra d'aquí.

BECQUER *(ab calma)*

Oh, esperis. Avants se m'ha de pagar.

DRISSIGER

Quant se li deu?

NEUMANN

Vintisis sous.

DREISSIGER *(pren els diners de les mans de Neumann y furiós els tira sobre la tàula. Algunes monedas corren per terra)*

Aquí está. Y are fora.

BECQUER

Si senyor, m'en aniré quant se m'hagi ben pagat.

DREISSIGER

Aquí ho teníu. Y si no voleu sortir, vos faré sortir a la forsa.

BECQUER

A mí, se m'ha de pagar a la mà. *(Allargant la mà.)*

DREISSIGER *(al dependent)*

Cullíu això, Tilner. *(El dependent obeeix y dona els quartos a Becquer.)*

BECQUER

Ah! Això es. Ab mí heu de tenir un xich de modos. *(Es fica els diners a la butxaca ab tota calma.)*

DREISSIGER *(vevent que no s'en va)*

Y are què fem! Vos han de dar el bras fins a la porta també? *(En el grupo de teixidors se senten crits.)* Què passa allà fora!

VARIAS VEUS

Un xicot que té un accident!... Un xicot que té un accident!

DREISSIGER (*acostantse al grupo*)

Què es això! què hi ha? (*Se separen els teixidors dos entren un xicot de vuit o nou anys desmayat.*) Qu te aquet nen? Hi ha algú que'l conegui?

UN TEIXIDOR

Sí, es lo fill petit del Enrich.

DREISSIGER

Ahont viuen els seus pares?

EL TEIXIDOR

A dalt el turó, lluny d'aquí.

UN ALTRE TEIXIDOR

Son una pobre gent. Tenen deu fills...

EL VELL BAUMERT (*alsant el noy de terra*)

Què tens maco? està com desmayat.

DREISSIGER (*agafantlo*)

Ajudèume a alsarlo. Es necessita ser boig per envia un noy dèbil aixís. Pfeifer dueu un xich d'aygua.

UNA DONA

Pobret! sembla qu'es mori.

DREISSIGER

Pfeifer, porteu també una ampolla de cognac, aix el retornarà.

BECQUER (*que s'ha quedat a la porta observant, crida*)

Més valdría que li donguessiu menjar. Lo que té, e gana! (*Surt.*)

DREISSIGER

Agafèulo per sota el bras Neumann y entrèulo en e meu despatx. Ab cuidado...

NEUMANN

Semble que's retorna. Ha mogut els llavis.

DREISSIGER

Què tens nen?

EL NOY *(ab veu dèbil)*

Tinch gana.

DREISSIGER *(dissimulant)*

No s'enten lo que díu...

UNA DONA

Em sembla que ha dit...

DREISSIGER

Be, està be. Entrèulo de totes maneres al despatx, veurem lo que díu el metje. *(Dreissiger, Neumann y una de les dones entren el noy dintre. En la sala es produeix un moviment com en un col-legi quant se'n va el mestre. Tothom es mou y mormura.)*

EL VELL BAUMERT

En Becquer tenía rahó.

VARIAS VEUS

Es clar; tenía gana.—No es el primer que's mor de fam.—Y això no cambiarà may?

EL VELL BAUMERT

Ja va fer be el teixidor Neutwic que's va penjar devant dels talers. *(Dreissiger, Pfeifer y el caixer entren)*

DREISSIGER

No era res. Ja està be del tot. *(Caminant agitat.)* Es necessita no tenir conciencia per fer caminar dugues

hores a un xicot magre y dèbil com aquet, carregat al una pessa. Desde avuy endevant, no s'admetrà cap pes sa que portin els xicots. No vull que torni a succehir l d'avuy. Després totes les encarregades son pels fabri cants. Nosaltres sempre tenim la culpa de tot. Que un criatura com aquesta, un día d'hivern es queda adormi sobre la neu y es mor, en tenim la culpa els fabricants; y sempre surt un diari o altre, que ho díu: Els pares que l'han enviat no'n tenen la culpa, la culpa, es no més que dels fabricants Els fabricants son homes sense cor, sense entranyes, que fins els gossos tenen el dret de mirar ma lament. Que un home aixís passi nits d'insomni, que corri perills que no corren els obrers, que's torni boig de tant calcular, que no passi un día sense contrarietats o decepcions, que tingui que pensar en mil qüestions di ferents de vida o mort, y que acabi arruinantse y sense un bossí de pa, tot això no vol dir res; els fabricants no son de planyer! Ja vos voldría veurer una temporada en el meu lloch! *(Després d'una pausa:)* Y després ve aquet Becquer cridant, que no sembla sinó que siguem de roca tots els fabricants y que matem a tots els treba lladors... Es això veritat? Soch jo, un home sense cor?

MOLTES VEUS

No, senyor Dreissiger, no senyor, no.

DREISSIGER

Ja sabía jo, que contestariau aixís. Y apesar d'això aneu cantant cansons contra nosaltres. No sé de que podeu queixarvos. Que ho diguin sinó els teixidors vells que trevallen a la casa fa anys! Que diguin si un bon treballador pot o no pot viure aquí.

ALGUNES VEUS

Sí; senyor Dreissiger.

DREISSIGER

Es lo que jo vos dich. Are, un gandul com aquet ecquer, no. Creyèume a mí. No sigueu massa exigents, ue'l millor día hem canso jo de les exigencies y tanco fàbrica, y veurem allavores ahont trovareu feyna. egurament no serà a casa del *Senyor Becquer.*

A DONA D'UN TEIXIDOR *(s'acosta a Dreissiger que s'ha embrutat una màniga)*

Miri que s'ha embrutat un xich senyor Dreissiger.

DREISSIGER

Els negocis no marxen aquet any; ja ho sabeu tots. 'erdo diners en contes de guanyarne. Y si jo em sacrico per donar treball als meus obrers, vull al menys que em agraeixi. Tinch mils de fardos, que no sabré may om trèuremels de sobre. Are mateix, sé que molts trealladors dels voltants estàn sense feyna... Pfeifer ja os ho explicarà. Solsament vull demostrarvos que esich ben disposat. No puch fer caritats, perque no soch rou rich per això, però procuraré al menys, que'ls que o tenen feyna, puguen guanyarse algo. Lo que jo rrisco, no vos ho haig de dir, es compte meu, però sempre es millor que un home treballi per poch que sigui, que no pas que's mori de fam. Es veritat, o no?

MOLTES VEUS

Es veritat, té rahó.

DREISSIGER

Vos hi dit això, perque sapigueu que estich disposat a donar feyna, encare, a doscents teixidors més... Pfeifer vos explicarà les condicions. *(Va a sortir, quant se li posa al devant la dona que ha demanat li avensessin uns jornals.)*

LA DONA

Senyor Dreissiger, voldría demanarli, si vostépo gués...

DREISSIGER

Diguèu lo que volgueu a n'en Pfeifer, bona dona; jo no puch are escoltarvos, vaig molt depressa...

REIMANN *(a Dreissiger)*

Senyor Dreissiger, tinch que reclamar, sempre se'm havíen pagat a vintisis sous les pesses, y avuy...

DREISSIGER

Aneu a trovar a n'en Pfeifer, això es feyna seva.

HEIBER

Voldría demanarli senyor Dreissiger...

DREISSIGER

Què voleu?

HEIBER

Voldría que m'avensessin una vegada més, perque...

DREISSIGER

Què voleu dir? No vos entench?

HEIBER

Que m'avensessin una petita cantitat.

DREISSIGER

Tot això es cosa del majordom. Aneu a trovar a n'ell *(S'en va.)*

PFEIFER *(comensant de nou la feyna)*

Hola Agneta, que's lo que portes.

EL VELL BAUMERT

Y a quant ens pagarà are les pesses, senyor Pfeifer.

PFEIFER

Les pesses teixides?... A vint sous.

EL VELL BAUMERT

Bah! Anem tirant encare!... *(Murmuris entre'ls teixidors.)*

TELO

ACTE SEGON

Una pessa estreta y baixa de sostre; el sostre, casi podrit, les vigues totes fumades y negres. Les dugues noyes Emilia y Berta treballen en dos talers. L'Avia Baumert, una vella arrugada, està asseguda en un tamboret a la vora del llit ab un torn de filar devant. El seu fill August, vint anys, el cap petit, l'aire d'idiota, el pit estret, les mans llargues, ab els dits com potes d'aranya, està assegut en un escambell aguantant una troca. En la paret de l'esquerra dugues finestres estretes ahont hi falten mahons, tapats els forats ab palla y subjectats els vidres romputs ab tires de paper. Es a la caiguda de la tarde; una claror trista, rosada penetra en la habitació aclarint els cabells d'un ros pàlit de les dugues noyes, caiguts sobre les espatlles d'una grogor de cera magres y nues. Una camisa de tela crúa, y un jipó curt de tela ordidaria es tot lo seu vestit. La cara de la vella està plena de arrugues, els ulls enrogits y fondos, el coll, plè de plechs, els pits caiguts. Una part de la paret ocupada per la llar y el llit. Enganxades a la paret, algunes estampes de colors, polsoses, que'ls ultims raigs de sol, deixen distingir. En una barra aprop de la llar, alguns draps penjats secantse. Derrera la llar un munt d'eynes velles. Sobre un banch, alguns pots y plats y sobre un paper pallofes de patata posades a secar En les vigues del sostre penjades troques de fil y unes devanadores. Al costat dels talers, cistells petits de bovines. En la paret del fons, una porta baixa, sense pany. A la vora un munt de faixines colocades verticalment al sostre. Se sent el soroll que fan els talers, les anades y vingudes de les llençadores, el castanyeteix de la fusta y el soroll contínuu dels torns.

AVIA BAUMERT *(ab veu llestimosa y veyent que les noyes paren de teixir y acotxen el cap sobre els talers)*

Encare més fils trencats! Aixís no fareu més que nusos.

EMILIA

Ab aquet fil, no's pot fer altre cosa.

BERTA

Potser trevalles massa depressa.

EMILIA

Ahont deu ser el pare? Se n'ha anat a les nou tocades.

L'AVIA BAUMERT

Qui sab ahont deurà ésser! Mare de Deu!

BERTA

No s'amohini per això dona. No hi ha que posarse cap pedra al fetxe. *(Emilia torna a teixir)* Escolta, Emilia.

EMILIA

Digues.

BERTA

Em semblava que venía algú.

EMILIA

Potser es l'Ansorge que torna... No, es en Frederich.

FREDERICH *(es un baylet de quatre anys, els peus descalsos, el vestit brut y foradat. Entra plorant)*

Mare, tinch gana.

EMILIA

Espera un xich fill meu. Aviat vindrà l'avi y portarà pa y café.

FREDERICH

Tinch molta gana, mare!

EMILIA

No fassis el tonto, que ja t'he dit que aviat vindrá l'avi y durà un panet per tu, y tant café com vulguis.

Mira, maco, després la mama, durà les peles a cal femater y les cambiarà ab un vas de llet pel nen, eh?

FREDERICH

Y ahont ha anat l'avi?

EMILIA

A casa el fabricant a entregar la feyna.

FREDERICH

Y donarà pa el fabricant?

EMILIA

Sí, fill meu y després diners per comprarne més.

FREDERICH

Y portarà molts diners l'avi?

EMILIA

Calla, vaja, y no'm maregis més ab tantes preguntes *(Emilia y Berta tornen a teixir parant a cada moment.)*

BERTA

August, ves a dir a l'Ansorge, que porti llum, que aviat no'ns hi veurem. *(Aquet s'en va y el segueix Frederich.)*

L'AVIA BAUMERT *(ab llàgrimes als ulls)*

Ahont deu ser el vostre pare?

BERTA

Haurà entrat a casa l'Hauffen.

L'AVIA BAUMERT *(plorant)*

Mentres no hagi entrat a la taberna!

EMILIA

No ploreu mare, que no es pas viciós el pare.

AVIA BAUMERT

Pobres de nosaltres si hi ha anat! Ja s'ha gastat el jornal! No hi ha ni un pols de sal en tot casa, ni un mal rosegó de pa, ni una mica de carbó!

BERTA

No ploreu, mare, que aquesta nit, si fa clar de lluna anirem a fer llenya al bosch ab l'August.

AVIA BAUMERT

Sí, perque vingui el guarda y vos agafi.

ANSORGE (*es un vell teixidor que porta els cabells y la barba en desordre*)

Què volèu? No'm demanaveu?

BERTA

Que encengueu el llum.

ANSORGE (*parla baix com si hi hagués un malalt*)

Si encare es clar.

AVIA BAUMERT

No home, no; encengueu, el llum, sempre'ns deixeu a les fosques.

ANSORGE

Aixís no sortirem may d'apuros.

BERTA

Cada día se torna més raro.

ENRIQUETA (*dona de teixidor, de 30 anys, embrassada. La seva cara groga y magre revela molts sofriments.*)

Bona nit a tots.

AVIA BAUMERT

Què hi ha de nou Enriqueta?

ENRIQUETA *(coixejant)*

Res: que m'hi clavat un vidre al peu.

BERTA

Veníu aquí... A vèure *(Berta s'ajenolla devant d'ella y la cura.)*

AVIA BAUMERT

Y vosaltres, què feu?

ENRIQUETA

Tant malament que no podem ja aguantar més.

AVIA BAUMERT

A gent com nosaltres, valdría més que lo bon Deu se'ls emportés.

ENRIQUETA *(plorant)*

Els meus pobres petits, s'estàn morint. No se ja d'ahont trèure un rosegó que donàrloshi. Son nou boques que tenen gana. L'altre día un bossí de pa que ab prou feynes hauría servit per menjar dos, s'el disputaven tots, penjantsem a les faldilles, cridant, mare, donèumel a mi! y menys mal fins are; lo trist serà d'avuy endevant, que no sabrem com menjar, perque l'aygua ens ha podrit totes les patates.

BERTA *(curantla)*

Are t'hi posaré una vena. Emilia, busca una tira de drap.

AVIA BAUMERT

No't creguis que nosaltres ho passem millor..

ENRIQUETA

Sí, però tens les dugues noyes y un home que pc trevallar. Jo, del meu, no m'en puch refiar, perque a l millor li dona l'accident y quant li ha passat, necessit vuyt díes de llit, pera referse.

AVIA BAUMERT

No't creguis que'l meu pugui avuy gran cosa. Avu no tinch ni un sou a casa y si ell no dú alguna cosa...

EMILIA

Mireu si estem a l'última pregunta, que fins hem hagut de treurer el gos per no poderlo mantenir.

ENRIQUETA

Y no tindríeu un grapadet de farina?

AVIA BAUMERT

Ay filla meva! Ni un grà de sal!

ENRIQUETA *(s'aixeca y es queda parada, pensativa)*

No se com ferho! Y no puch anar a casa ab les mans vuydes! Que Deu me perdoni però jo no puch aguantar ja més! *(Surt ràpidament, coixejant.)*

AVIA BAUMERT *(carinyosament)*

Enriqueta, no fassis are una tontería!

BERTA

Ca! no tingui por, mare.

EMILIA

Sempre díu el mateix! *(Torna a teixir, fins que entra l'August ab una candela a la mà, seguit del vell Baumert, que du un paquet de fils.)*

AVIA BAUMERT

Senyor Deu meu, ja estavem ab ànsia. Ahont has es-
fins are?

AVI BAUMERT

Deixaho estar y no'm amohinís. Mira avants a quí et
rto. *(Entra Maurici; es un soldat de mitjana estatu-
robust y roig de galtes. Porta la gorra d'húsar, cay-
ıda sobre l'orella. Vesteix net, la camisa blanca y
ta sense coll. Al moment d'entrar saluda militar-
ent.)*

MAURICI

Bona nit avia.

AVIA BAUMERT

Ah! Maurici. Donem una abrassada. Ja veig que no'ns
as oblidat. Seu home, seu.

ıILIA (*neteija un tamboret ab lo devantal y l'allarga a Mau-
rici*)

ona nit, Maurici.

MAURICI

Que tal, Emilia? Però digues, què es veritat que tens
n baylet que aviat serà tant alt com jo.

ERTA (*ha posat les provisions que duya el seu pare dintre una
cassola que es al foch. August venta el foch*)

No coneixíes al Teixidor Finger?

AVIA BAUMERT

Sí, home, aquell que vivía rellogat ab nosaltres. Vo-
ía casarse ab ella, però va morir y al poch temps va
eixer el pobre petit... Però y tu Maurici com te va?

VELL BAUMERT

No't preocupis per ell que està fet un marquès, a seu rellotje y un bon grapat de sous a les butxaques

MAURICI

La veritat, no'm puch queixar; no hi sigut gens d graciat en el servici.

VELL BAUMERT

Ha sigut assistent d'un comandant, y parla ja fins d els senyors.

MAURICI

Sí; he aprés moltes coses que vos deixaràn par quan les sapigueu.

AVIA BAUMERT

Sembla increíble que hagis pogut guanyar din Quan eres aquí no servíes més que per anar a aga níus y divertirte.

MAURICI

Què hi fareu. La gent cambía. Y vosaltres avia, d tal ho passeu?

AVIA BAUMERT

Malament, fill meu. Hi ha quatre anys que la mise se'ns ha ficat a casa, y jo malalta que no'm puch mòu No pots figurarte lo que sofreixo.

VELL BAUMERT

Si seguim aixís, no durarà gayre.

BERTA

L'hem de vestir y despullar y darli el menjar, com fos una criatura.

AVIA BAUMERT (*planyentse*)

Necessito que m'ajudin per tot. Es terrible la meva malaltía, perque no serveixo per res, y no soch més que una carga pesada per la familia. Per això demano a Deu que s'em emporti. Tota la vida de trevallar y véurem are ferida, sense tenir ni un fil de roba per vestirme, y les pobres filles meves que semblen velles y apenes tenen vint anys!

BERTA (*prop la xemeneya*)

Ja comensa a fumar.

AVIA BAUMERT

Sí, ja comensa a ficarsens aquí aquet fum escarós que'ns asseca'l pit de tossir.

MAURICI

Perque no vos ho feu arreglar per l'amo!

BERTA

Sí; bona cara posaría si li proposessim.

AVIA BAUMERT

Quin un! Si encare sempre's queixa, perque díu, que ocupem massa lloch!

VELL BAUMERT

Si ens queixessim, de segur que'ns treuría. Ja fa sis mesos que no li podem pagar el lloguer.

AVIA BAUMERT

Els seus negocis tampoch marxen gayre bé.

MAURICI (*posant tabach a la pipa y després de treurer una boteta d'ayguardent*)

Aquesta miseria es terrible. En les poblacions importants, els gossos viuhen millor que vosaltres!

VELL BAUMERT (*agitat*)

Tu creus que això pot durar? Si ho díus a la gent et contestaràn que hi ha forsa temps que dura.

ANSORGE (*entra portant a la mà, una cassota, y a l'altre un cistell mitj acabat*)

Hola, Maurici! Ja estàs altre vegada entre nosaltres!

MAURICI

Sí, avi Ansorge. Y cóm esteu?

ANSORGE

Anem tirant. Tu sí que has vingut guapo. Sembles tot un senyor.

VELL BAUMERT

Ensényali el rellotje y els cuartos que dus a la butxaca.

ANSORGE

Dimontri de xicot!

EMILIA (*ha posat les pallofes de patata dintre un sach*)

M'en vaig a portar això.

MAURICI

Ja no vos recordeu que quan me reptaveu, sempre hem deyeu: Espera, que ja sabràs lo qu'es bó quant siguis soldat. Donchs ja hi sigut soldat y no m'ha anat tan malament com deyeu. Es clar que n'he passat de totes però obehint, tot marxa. Vinga llimpià el cavall, les botes del amo, tenir ben lluhent el retaco y el sabre y ser el primer al formar. Aquesta era tota la feyna. Jo'm deya: no hi ha com filar y obehir y fentho aixís, arrivà un día que'l comandant devant de tot l'esquadró va dirme: Aquet es un bon soldat y un verdader húsar. *(Encen la pipa.)*

ANSORGE

Es veu qu'has tingut sort! *(Agafa el cistell y segueix el seu trevall.)*

VELL BAUMERT

A veurer si'ns en encomanes una mica.. ¡Bebem mentrestant!

MAURICI

Teniu rahó. Encare n'hi ha per tots.

ANSORGE

Ab aquet rostit que fa una olor deliciosa, això semblarà un festí! *(Beu de la bota de Maurici.)* Es ayguardent! A la teva salut, Maurici! *(Passa la bota y beuhen tots.)*

VELL BAUMERT

Si poguessim menjar un rostit aixís, encare que no més fos els diumenges! Però aquí, vianda aixís, no més la veyem en díes com avuy en que arriva un rich com tu.

ANSORGE

Y digues, Maurici: Tu que has corregut pel mon. Creus que'ls teixidors acabaràn per ser més felissos?

MAURICI

Si deu vol! Es de esperar!

ANSORGE

Ayans l'ofici era dur, però s'anava tirant. Avuy ja ni es pot viurer. L'ofici de cisteller, també dona poch. Trevallant día y nit ab prou feynes se guanyen deu sous.

VELL BAUMERT

Jo dich sempre que tindrà d'anar algú a Berlín a trovar al Rey y a esplicarli lo qu'ens passa.

MAURICI

Avi, això no serviría de gran cosa, perque'ls diaris estàn cansats de dirho sense que'n fassin cap cas els que hi podríen posar remey.

VELL BAUMERT

Es dir que no hi ha lleys que protegeixin al que trevalla.

AVIA BAUMERT

Berta, porta la sopa.

ANSORGE

Avans no passava això. Els fabricants ens daven lo suficient per viurer. Però are perdut tot temor de Deu, no pensen més que en omplir la seva caixa. Ah! si fossin bons cristians no hi hauría temps dolents per nosaltres.

AVIA BAUMERT

Jo ja crech que tothom no ha de ésser pas igual; y que de richs n'hi ha d'haver. Però, quan es veu lo que son algúns!...

MAURICI

Sí, fa posar mala sang veure que alguns explotadors que no serveixen per res, viuhen com primceps y encare acusen de peresossos als teixidors.

ANSORGE

Això no son homes.

MAURICI

No vos cregueu que sempre sigui aixís. Ahir vaig var a n'en Becquer y anava cantant la cansó de la rtalla.

ANSORGE

La cansó prohibida?

MAURICI

Sí, y aquí la porto escrita *(Treu un paper de la butca y l'ensenya:)* Escolteu que vos la vaig a llegir.

AVIA BAUMERT

Y quí la ha escrita?

MAURICI

No se sap. Escolteu. *(Llegeix com un colegial casi nfegint pero ab sentiment.)*

Nos diuhen *la vil canalla*
y tothom nos maleheix,
nos han près la última malla
y ni Deu, ja'ns compadeix...
. . . . . .
Trevallem! "la vil canalla",
trevallem sense descans,
que anem teixint la mortalla,
dels nostres fills y germans! ..

ELL BAUMERT (*segueix ab gran agitació la lectura. Per fi no's pot dominar y díu a la seva dona interrompent y emocionat.*)

Te rahó el que ha escrit la cansó! Es la nostra mor-alla lo que teixim, la mortalla dels nostres fills y dels ıostres germans. *(Maurici segueix llegint; Ansorge ›ara de trevallar plé d'emoció. L'avia Baumert y Ber-a s'aixuguen els ulls.)*

MAURICI (*llegint*)

Malehim els fabricants
qu'ens tenen baix lo seu jou,
trevallem sense descans
que ja havem patit bé prou...
Trevallem la vil canalla,
trevallem sense descans,
també teixim la mortalla
de tots els nostres tirans!...

VELL BAUMERT

Sí, sí, també serà la seva mortalla!

ANSORGE

Es hermosa! es veritat, es veritat. Son els nostres tirans, son els nostres butxins.

MAURICI (*continuant*)

A nostre patria opresora,
fills y germans malehim
y ajuntantnos a tothora,
cantem tots, mentres teixim:
¡Alemanya, aquí's trevalla
y es trevalla sens descans,
et teixeixen la mortalla
els teus fills agonitzants!...

VELL BAUMERT

Sí, estem agonitzant, però també fem la mortalla de la nostra terra, de la vella Alemanya, que no es la nostra patria, sino la nostra presó...

TELÓ

ACTE TERCER

La taberna. Una gran sala sostingut el sostre per una gran columna al mitj de la escena, al voltant de la qual hi ha les taules. La porta d'entrada en el fons una mica a la dreta. La porta overta es veuhen els barrils de cervesa. A la dreta de la porta, al recó, el taulell ab los prestatges per els vasos y les ampolles; devant del taulell, una taula coberta ab unes estoballes de color. Al voltant de cada taula, cadires de fusta y cuiro. En la paret de la dreta una porta que dona a la sala reservada. Un rellotge antich ab caixa de fusta. A l'esquerra de la porta d'entrada, a n'el llarch de la paret del fondo, una taula ab ampolles y vasos, y més lluny, la gran llar de faience. En la paret de l'esquerra tres finestres petites y un banch llarch, devant de les taules banchs ab respaldo. La sala pintada d'un color blanch fosch. En les parets papers y estampes y quadros, entre ells el retrat de Frederich y Guillermo I, Welzel, gros, de més de 50 anys darrera el taulell ocupat omplint vasos de cervesa. La seva dona ocupada en repassar roba avora el foch. Es una dona ben vestida, d'uns trenta anys y ben conservada. Agna Welzel, noya de diset anys, hermosa, cabellera rossa. Vestida ab gust, sentada brodant a la vora de la taula coberta ab estoballes. Aixeca'ls ulls un moment del trevall per escoltar un cant fúnebre llunyà que se sent cantar per noys. El fuster Wiegand, vestit decentment ab brusa, està sentat a la taula del costat, devant d'un gran vas de cervesa. Es un home pràctich que sab entendre els negocis. El Comissionista, sentat en la taula del mitj, menjant un biftech. No es gayre alt, te aire de suficiencia al meteix temps que alegre y enrahonador. Vesteix a l'última moda. En les cadires del seu costat te la maleta, una caixa mostruari, una cartera gran de cuyro negre, el paraygues, l'abrich y guarda pols de viatge.

SRA. WELZEL

Sí, això deu haber estat. Ell en volía no més dos cents y al menys n'han vingut sis cents. La mala herba creix per tot!

WIEGAND

Ja'n son de miserables y... *(Se sent clarament el chor.)* No es l'enterro del teixidor Neutwich que passa?

WELZEL

Prou ha viscut, no tenía més que la pell y l'ós ja fa molt temps.

WIEGAND

Jo no havía fet may una caixa de morts per home, tant petita. Tot plegat no pesava cent lliures.

COMISSIONISTA

No ho entench. Els diaris parlen no més que de la miseria dels teixidors, dient que's moren tots de fam y contant histories que fan esgarrifar. Y en cambi al entrar al poble hi vist aquet enterro que sembla el d'un rich. Música, banderes, el pastor y una munió de gent que no sembla sino que enterrin al emperador de la Xina! Y quan es poden pagar tot això y permetres aquets luxos després de mort. *(Dirigintse a Agna:)* Es veritat o no? *(Agna somriu, y segueix brodant)* Està brodant unes savatilles per el seu pare?

WELZEL

Ca! no m'ha agrada anar tan maco a mí.

COMISSIONISTA

Caramba! Jo vos asseguro que donaría la mitat de lo que tinch perque aquet brodat fos fet per mi.

SRA. WELZEL

Donchs cregui que hi perdría molt.

.ND (*després de tossir dos o tres vegades avansa la cadira díu*)

te rahó ab lo que díu de aquets enterros. Y això .quet era un dels que menys cas ne feyen. Veritat ɔra Welzel?

COMISSIONISTA

ahont poden trovar els diners per fer això?

WIEGAND

.quets enterros son la seva manía. Y que no vol- ı pas trèurelshi del cap aquesta taleya, que la tenen si fos un deber, com una superstició. Encare no's : un d'ells, corren adelerats per tot, buscant diners ferli un enterro com aquet, anant a cal pastor, a el sacristà, per tot allà ahont poden trobarhi una tat per petita que sigui. Jo, la veritat, ningú pot dir no sigui respectuós ab els morts, però no trovo natu- de cap manera que s'arruinin obsequiant a n'els ·ts, que ni els hi han d'agrahir, ni els hi poden tornar.

COMISSIONISTA

Vaja, jo crech que'l pastor els hauría de disuadir.

WIEGAND

Ca. No veyeu que aquí com a cada poble, hi ha una roquia y com millors son els enterros, més conte li te ɔastor. Vejés com arrufen el nas quan no's fa un en- ro ab tot aparato.

IORNIG (*entrant, es un vell petit ab un sach a la espatlla*)

Bon día, ab la companyía. Em voleu dar un got de vesa? No tindrieu pas draps! Vosté Agneta! tinch en carretó tot un tresor de entredors y puntes per cami- y agulles de ganxo que vos ho cambiaré per draps.

(Cambiant de to:) Ab eis draps es fa aquell paper blanch ab que deu escriure al promès.

AGNA

No tinch promés, ni en vull tenir.

COMISSIONISTA (*aixecantse, y acostantse a la taula ahont la noya*)

Molt ben dit. Vosté fa com jo.

AGNA

Vosté no es casat?

COMISSIONISTA

Deu m'en guart! Jo ho dich, y vostè s'ho pens perque porto aquet anell d'aliansa. Ho faig per pr girme. No veu que totes les xicotes solteres em fa l'amor... Però, vaja, parlant ab formalitat: No te ga vostè de tastar lo que es el matrimoni?

AGNA (*movent el cap*)

Qui sab.

SRA. WELZEL

Ah! Per are serà soltera a no ser que trovés un tit molt bò.

COMISSIONISTA

Y qui li diu a vostè que això no succeheixi? No h un dels senyors més richs d'aquí, que s'ha casat ab seva criada? y el fabricant Dreissiger? No's va casa una noya més pobre y no tan bonica com vostè? *(D gintse al mostrador:)* Porteume una tassa de cafè *(sorge y el vell Baumert entren ab un paquet cada u s'asseuen humilment sense dir res, al costat de Hor en una taula de la esquerra.)*

WELZEL

on día Ansorge. Ja fa díes que no t'haviem vist aquí.

HORNIG

s veritat. Ja has sortit del teu cau!

ANSORGE

Vinch de buscar la feyna.

EL VELL BAUMERT

Sí; ha volgut trevallar a deu sous la pessa.

ANSORGE

No ho hauría fet may, però l'ofici de cisteller està ja dut.

WIEGAND

Més valen deu sous que res. Ademés, sempre es una na. Fa vuit díes vaig anar a casa el senyor Dreissiger osar unes finestres y m'en va parlar d'això. Es un bon me pels teixidors.

ANSORGE

Sí... sí...

WELZEL (*servint un vas als dos teixidors*)

Teníu, bebeu. Y digues, Ansorge, quan temps fa que t'has afeitat? aquell senyor d'allí ho preguntava.

COMISSIONISTA

No, no, dispensi, jo no hi preguntat això. El tipo del nyor, m'ha semblat molt venerable...

ANSORGE (*torbat*)

Sí, eh?

COMISSIONISTA

Es estrany veure encare homes aixís soberbia incults, avuy día que la civilisació ha arribat ja pe Creyeu que m'agrada trovar encare homes de r com aquet, ab aquesta barba espesa y erissada.

HORNIG

Això no es culpa seva, de segur que no sab lo q un barber.

COMISSIONISTA

Dispenseu bon home. *(A Welzel.)* Li puch ofer vas de cervesa al home pelut?

WELZEL

Hem sembla que no l'acceptarà. Es mitj maniàt

COMISSIONISTA

No'm parlem més donchs. *(Acostantse més a Ag* Cregui que m'ha encantat la hermosura dels seu bells. Brillants y daurats com espigues, a Berlín f una revolució a la moda, no més per la seva cabelle

WIEGAND

Ja li diuhen la *Dauradeta.*

WELZEL

Entre tots la fareu tornar ximple, prous papell que te ja que la volten y li diuhen. Aviat no se la po aguantar. Are ja vol un marqués, aviat voldrà un pr cep.

SRA. WELZEL

No diguis tonteríes tu are. No sé quin mal es no s'acontenti ab lo que es. Si tothom pensés com tú

hi hauría ningú que sobre-sortís. Si hagués pensat com tu l'avi Dreissiger, fore encare un pobre teixidor.

WIEGAND

La teva dona te rahó. Si jo hagués pensat aixís no tindría are set fadrins com tinch.

HORNIG

Sí, hi ha que confessar que t'has sabut entendre.

WIEGAND

Hi ha qu'espavilarse.

HORNIG

Ja ho crech. Lo que's tu, quan un s'ha de morir, crech que ho saps avans que'l metje per ferli la caixa.

WIEGAND (*amoscat*)

Pots parlar tu. No tens pas que anar a preguntar a la policía qui roba el fil a n'el fabricant. Ab l'escusa dels draps compres el fil ab que trevallen els teixidors.

HORNIG

Tú, que com més gent mort més content estàs y t'he sentit qu'es bona anyada la que hi ha més malaltíes.

WIEGAND

Al menys no robo a ningú.

HORNIG

No, no robes, si no es robar fer pagar una cosa el triple de lo que val.

WIEGAND (*giràntseli d'esquena*)

Vaja, ves al dimoni.

HORNIG (*ab despreci*)

Enterrador!

WIEGAND (*dirigintse als asistents*)

Tothom sab be qui ets.

SRA. WELZEL (*que havía sortit, entra portant café al Comissionista*)

Vol que li serveixi el café aquí meteix?

COMISSIONISTA (*parlant baix ab Agna. Alsa el cap y díu*)

Sí, aquí meteix. *(Un guarda y un pagés entren. L'últim porta a la mà unes xurriaques.)*

TOTS DOS

Bon día y bon hora.

PAGÉS

Ens voldríes donar dos *chichs*.

WELZEL

Bon día. *(Els serveix; els dos beuhen y deixen els vasos sobre el taulell.)*

COMISSIONISTA (*al guarda*)

Veníu de molt lluny? *(Entren dos teixidors y s'assenten al costat de Baumert.)*

GUARDA

Sí, del poble de dalt.

COMISSIONISTA

No sou guarda del compte Hocheim?

GUARDA

No senyor, del conde Keil.

COMISSIONISTA

Just. Ja es el que yo volía dir. Hi confòs els noms; hi ha tants comptes y barons y senyors per aquets voltants

e's dificil recordar el nom de tots. Per què vos serveix uesta destral?

GUARDA

L'he presa a uns que feyen llenya a n'el vedat.

EL VELL BAUMERT

Quin conte tenen aquets senyors perque no'ls prenuin ni un branquilló de llenya!

COMISSIONISTA

Aviat no quedaría llenya als boscos si tothom tingués dret d'anarne a pendre.

EL VELL BAUMERT

Dispenseu, però ab aixô passa com en tot, hi ha llaes grossos y lladres petits. Els que comercien ab enya acaven richs y els trevalladors acaben a la presó.

UN TEIXIDOR *(dels dos que han entrat últimament)*

Sí, per una branca de llenya que anem a buscar per o morir de fret, ens multen y ens ho fan pagar com un rim, sense contar totes les imposicions y els díes que ens fan trevallar per el senyor.

ANSORGE

Sí; el poch que'l fabricant ens deixa, ve el senyor y ns ho pren.

PAGÉS

Vosaltres sempre esteu queixantvos. Quan ve el nal temps hi ha que pendre paciencia y moltes vegaes es ben be per culpa vostra. Si arreconessiu quelcom e lo que guanyeu en tindríeu ben segur per tots aquets puros. Però, es clar! tot vos ho gasteu jugant y bebent! Economiseu y no tindreu necessitat d'anar a robar llenya al bosch.

UN TEIXIDOR JOVE (*Desde la porta junt ab altres companys*)

Un pagès sempre es un pagès, fins quan vol f l'espavilat.

EL TEIXIDOR PRIMER

Els pagesos son sempre de la banda dels nobles. D pagesos n'hi ha de molt richs y de teixidors no n'hi h cap.

EL VELL BAUMERT

Som com un arbre caigut, que tothom en fa llenya

PAGÉS (*molt excitat*)

Y moriuvos de fam que vostra es la culpa. Sou to uns perdularis que no servíu per res, carregats de vici que no mereixeu que ningú vos compadeixi. *(Surt de prés d'haver pagat les copes. El guarda el seguei rient. Welzel, la seva dona y el fuster riuhen tamb el Comissionista somríu.)*

HORNIG

Es més animal y més burro que un esclop. Com tothom no sapigués la miseria que aquí hi ha!

COMISSIONISTA

Dispenseu, però em sembla que no hi ha tanta miseri com díu; si llegissíu...

HORNIG

Hi llegit tot lo que ha llegit vosté, però se millor l que passa per haverho vist. Fa quaranta anys que vei els meteixos espectacles y cregui que fan esgarrifa Hagués vist com jo morirse la gent de fret y anant buscar a les escombreríes alguna cosa per menjar. aixís n'hi ha a centenars.

COMISSIONISTA

Però debeu saber, si llegíu lo que'ls diaris diuhen, ue'l govern ha manat que s'obri una informació y que...

HORNIG

Oh! Ja sabem lo qu'es això! Vindrà un senyor gras nviat pel govern y que ja ho sabrà tot avans d'haver ist res. Es passejarà dos díes per la plassa del poble allí hont hi han les millors cases y sense anar enlloch més, ensarà que tot el poble es com allò y s'entornarà en otxe tranquil y satisfet a explicar a Berlín que aquí es- m molt be y que la miseria de que tothom es queixa no s a n'aquet poble. *(Se sent cantar a fora la cansó dels ixidors.)*

WELZEL

Ja tornen ab la malehida cansó! *(Maurici y Becquer ntren agafats pel bras seguits d'un grupo de teixi- ors.)*

MAURICI

Alto! Descans! *(Els que acaven d'arrivar s'asenten les taules buydes de la taberna.)*

HORNIG

Què hi ha que arribeu tots plegats?

BECQUER *(somrient)*

Potser hi haurà quelcom. Veritat Maurici?

HORNIG

No feu bestieses. Creyeume!

BECQUER *arremanganse y ensenyant el bras brut de sang)*

Mira. Venim de fernos vacunar a casa el doctor chmit.

MAURICI *(cridant)*

Dos vasos, Welzel, desseguida. Jo pago. Et creye que no tenía diners! Escolta com sonen. Si volgués, p dría pagar café y aiguardent fins demà dematí com fos un Comissionista. *(Tothom riu.)*

COMISSIONISTA

Diheu això per mí?

MAURICI

Qui sigui confrare que prengui candela.

COMISSIONISTA

Permeteu que vos digui qu'hem sembla que esteu e vostre paper.

MAURICI

Oh! no'm planyeu! soch viatjant associat ab un fabr cant! Com més teixidors moren de fam, més m'e greixo...

BECQUER

Visca en Maurici!

WELZEL *(porta aiguardent)*

Deixeu tranquil a aquell senyor que no vos ha dit re *(La Sra. Welzel diu algunes paraules en veu baixa Comissionista, y s'alsa entrant a la sala vehina. Io els teixidors riuhen y canten un tros de la cansó d segon acte.)*

MOLS TEIXIDORS

Malehim els fabricants,
que'ns tenen baix el seu jou, etc.

WELZEL

Pscht! Canteu això tant com volgueu, però no aquí intre.

TEIXIDOR VELL PRIMER

Te rahó. Calleu aquí.

BECQUER

Be, però hem de tornar a passar per devant de la fárica a cantar, fins que el senyor Dreissiger sàpiga la ansó de memoria.

WIEGAND

Alboroteu gayre y tindreu d'arrepentírvosen. *(Protestes.)*

VELL WITTIG *(un ferrer sense res al cap, els cabells grisos, entra, es queda junt al taulell esperant que'l serveixin.)*

Gos que lladra no mossega.

MOLTS TEIXIDORS

Wittig, Wittig. Veníu aquí, assenteuse.

MAURICI

Vina aquí y beu ab nosaltres.

WITTIG

Guarda els teus diners. El que jo bech ho pago. *(Se seu al costat de Baumert. Tocant al avi Baumert a la espatlla:)* Y donchs, de que's manteníu are els teixidors. Del aire del cel encare?

VELL BAUMERT *(exaltat)*

Sí, però ja es buscaràn el menjar.

WITTIG (*fentse l'estranyat*)

Calla! L'avi Baumert s'ens vol revolucionar! Creye que això serà divertit. (*Rient.*)

EL VELL BAUMERT

No t'en riguis Wittig, si tothom hi posés el coll, aix s'acabaría.

WITTIG

Y què vols dir ab això? Et figures que arribaríeu a entendreus?

UN TEIXIDOR

Estem ab l'aygua fins al coll.

SEGON TEIXIDOR

Tant si trevallem com si dormim ens morim de fam.

TEIXIDOR PRIMER (*o siga un dels dos que han entrat primer*)

Comensem ja a perdrer el cap.

ANSORGE

Jo ja tant se m'en dona de tot, que vagi com vulgui; que duri fins que acabi.

MOLTES VEUS DE TEIXIDORS

Es ineguantable... No podem més.

TEIXIDOR PRIMER

En el nostre barri un ja s'ha tornat boig.

TERCER TEIXIDOR (*s'alsa y parla com un illuminat*)

El cel està ple de núvols negres. Hi ha una justicia igual per tots en el cel. (*Molts companys riuhen y el fan seure*)

WELZEL

Aquet encare no ha begut una copa y ja no sab lo e's díu.

TERCER TEIXIDOR

Vosaltres no creyeu en Deu. Vos burleu de la reli-ó...

PRIMER TEIXIDOR

Vaja, calla y no'ns amohinis més.

BECQUER

Deixeulo dir. Això son profecíes.

MOLTES VEUS

Sí, sí deixeulo parlar.

TERCER TEIXIDOR

El senyor va dirho. Malehits els richs, el cel no es er ells. El cel es pels pobres. Malehits els richs.

MOLTES VEUS

Pst! silenci, la policía. *(Entra el gendarme Kutsche, othom calla.)*

KUTSCHE *(se seu junt a la columna del mitj)*

Deume un got de vi.

WITTIG

Hem arrivat a punt Kutsche...

KUTSCHE *(sense escoltar a Wittig)*

Bon día, mestre Wiegand.

WIEGAND

Bon día, Kutsche.

KUTSCHE

Van be'ls negocis?

WIEGAND

Aixís, aixís.

BECQUER

A nosaltres l'amo te por que'ns indigestem de tai diner com tenim *(Tots riuhen.)*

MAURICI

Welzel ho pot dir. Hem menjat pernil, bou rost y aayguardent. No més ens faltava beure xampany *(Rialles.)*

KUTSCHE

Encare que poguessiu beure xampany no estaríe contents. No hi ha ningú qu'es queixi com els teixidors No creyeu que jo ho passi molt be, y no'm queixo pas!

WITTIG

Oh! trisca molt un gendarme! Te molta feyna! Te d dur a la presó a n'els pobres trevalladors que's more de fam. Y després te d'anar a fer l'amor a les xicotes de poble y te de passejarse a cavall vigilant. Vos creye que era un bon ofici? No es tant bo com tot això, veritat

KRUTSCHE

Enrahona, enrahona tu, que ja fa temps que't conei xem, y ja sabs qui deu saberho lo que tu parles y fins e que penses. No tardarem molt a saber que algún cone gut de tots, ha sigut tancat a la presó y portada la sev dona al hospici.

WITTIG *(rient)*

Podría ser lo que tu díus, però si may això succeeix, bré qui en te la culpa, com se are qui m'ha desacredi-t y qui ha fet que no'm donguin trevall. Creu que ja el onech. Y el conech desde un día que'l vaig desmontar e cavall, perque anava a agafar a un pobre baylet que avía robat unes pomes verdes. Y mire *(Ab ràbia:)* et ich ara una cosa: Si algún día t'encarreguen que'm ingues a agafar, ja pots venir després d'haver fet el estament. Tu ja hem coneixes. Jo't juro que al entrar a, a casa meva, a la primera paraula que diguis, agafo n martell y t'estello el cap; y si hem venen a agafar ltres, sabré d'ahont me vé y encare que t'hagi d'anar a ercar y t'hagi de treure del costat de la teva bagassa t juro que t'escanyaré ab aquestes. *(Senyalant les nans. Es dirigeix cap a Kutsche amenasantlo ab lo uny clos.)*

BECQUER

Vaja, Wittig, no fem el ximple!

KUTSCHE *(s'aixeca y va anantsen. A mida que s'acosta a la porta parla més alt y més amenasador)*

Què es lo que jo t'hi fet? Jo no he parlat per tu, no n'haig de fer res de lo que tu digues. Però a tots els altressi que vos haig de dir que'l comissari ha prohibit que es cantés més la vostra cansó pels carrers y qu'els que la cantin els duhem ahont la podràn cantar tant com vulguin. *(Surt.)*

WITTIG *(cridantlo)*

Tu no ens tens que privar res. Si volem cantar fins a enronquir, fins que fem tremolar les cases ab els nostres crits, es compte nostre.

BECQUER (*s'aixeca mentres Wittig díu les últimes paraules; se nyala a tots que callin y comensa la cansó, que desseguid entonen tots a chor.)*

Ens diuhen *la vil canalla*
y tothom ens maleheix,
ens han pres l'última malla
y ni Deu ja'ns compadeix.
Trevallem la vil canalla,
trevallem sense descans
que anem teixint la mortalla,
dels nostres fills y germans!
Malehim els fabricants,
que'ns tenen baix el seu jou,
trevallem sense descans
que ja havem patit be prou...
Trevallem la vil canalla
trevallem sense descans,
també teixim la mortalla
de tots els nostres tirans!
A nostra patria opresora
fills y germans malehim,
y ajuntantnos a tothora,
cantem tots mentres teixim:
¡Alemanya aquí es trevalla
y es trevalla sens descans:
et teixeixen la mortalla
els teus fills agonitzants!

(Welzel vol ferlos callar, però ningú l'escolta. Wiegand s'escorre y surt. Els teixidors s'aixequen tots cantant la segona estrofa mentres Becquer y Wittig fan senyal de marxa. Mentres van sortint cantant, el vell Baumert s'ha quedat dels últims y Hornig s'ha quedat assentat.)

HORNIG

Digueu avi Baumert. Què aneu a fer?

VELL BAUMERT

Volem anar a demanar al fabricant qu'ens apuji el rnal.

WELZEL

Y tu també fas chor ab aquets?

VELL BAUMERT

No ho sé. Els joves son els que van endevant. A n'els :lls toca seguir. *(S'en va.)*

TELO

ACTE QUART

Casa de Dreissiger. Sala luxosament amoblada al estil de la primera mi-
ıt d'aquet sigle. Els arrimaderos, la xemeneya, la porta, son blanchs; ta-
isos ab flors petites d'un to color de pissarra. Canapés, y sillons esculpturats
ıfundats de vermell fosch. Mobles y cadires diferents, y disposat del se-
uent modo: a la dreta entre dugues finestres ab trasparents de color de ci-
era, un *Secretaire*. Devant al altre costat un sofà, y al costat la caixa de
:rro. Devant del sofà una taula, cadires y tamborets. Sobre'l sofà, penjat a
ı paret un gran mirall ab el march barroch daurat. Una porta senzilla a la
squerra conduheix al recibidor; a n'el fons una porta gran comunica ab el
aló, magníficament y ridículament carregat de mobles richs però de mal
ust. En el saló, dugues senyores. La Sra. Dreissiger y la Sra. Kittelhaus
nirant els quadros. Més lluny, el pastor Kittelhaus conversant ab el precep-
or Weinhold.

KITTELHAUS *(es un home petit, amable; entra en escena enrahonant bondadosament ab Weinhold. Tots dos fumen. S'atura y mirant si hi ha algú que'ls puga sentir mou el cap y diu com estranyat.)*

No te res d'estrany. Vostè es jove encare. Nosaltres, els vells, quan teníem els anys de vostè, opinavem, no diré del meteix modo, però sí de modo bastant semblant. Y cregui que son agradables les ilusions que's tenen quan jove! Esperi a tenir la meva edat. Y enrecordis, amich Weinhold de lo que li dich si algún día està tentat de deixar les coses tal com estàn. Quan s'ha predicat com jo durant trenta anys, cinquanta dos vegades l'any al menys, cregui amich meu que s'acaba per quedarse tranquil y resignarse...

WEINHOLD *(19 anys, pàlit, magre, alt, ros, ab els cabells lli y molt llarchs. Parla agitat y nerviós)*

Permetim observar qu'això depent dels temper ments.

KITTELHAUS

Sí, es veritat. Vosté pot ser un esperit un xich exa tat, més ben dit, ho es. Pot mostrarse violent devant d les circunstancies actuals. Però tot acabarà per calma se. Vostè sab, com jo, que entre'ls nostres company n'hi ha molts de vells que semblen per les seves idees joves. Ni ha uns que predican contra l'alcoholisme funden societats de temperancia: altres que redacte proclames conmovedores. Y no obstant, a què condu heix tot això? Serveix per alguna cosa? La miseria del nostres teixidors allí ahont n'hi ha no s'endolsarà pas ni pot torbar la societat. Contentemnos predicant la pa raula de Deu, que es lo que interessa a la societat tota Però ahont deu ser el nostre amable amich, que ha de saparescut.

SRA. DREISSIGER *(entra seguida de la dona del pastor. Es una senyora de 30 anys hermosa; s'ha de notar certa discordancia entre el seu modo ordinari de gesticular y de parlar y la elegancia y riquesa del seu vestit.)*

Dèu ser a baix, senyor pastor. En Guillem es aixís, li passa una idea pel cap y desapareix sense dir res a ningú.

KITTELHAUS

No te res de particular en un home de negocis com ell.

WEINHOLD

Potser ha passat alguna cosa a baix.

DREISSIGER *(entra semblant molt excitat)*

Rosa! Està servit el café?

KITTELHAUS

S'ha incomodat? Ha passat alguna cosa?

DREISSIGER

Oh! Ja hi estich acostumat!... Rosa. Vols servirnos? *La Sra. Dreissiger va a trucar tocant el cordó d'una campana. Dreissiger dona uns passos y dirigintse a Weinhold:)* Hauría volgut que vostè hagués sentit lo que deyen... Però assentemnos y pendrem el cafè.

KITTELHAUS

Sí, y no's preocupi ni pensi ab negocis are que estem tots reunits.

DREISSIGER *(s'acosta a la finestra y mira a fora)*

Encare un altre grupo! Escolta Rosa. Vina... Aquell alt, que va a devant...

KITTELHAUS *(que s'ha acostat també)*

Aquell es Becquer...

DREISSIGER *(a la seva dona)*

No et recordes si es aquell, el que't va insultar l'altre día? Et recordes lo que'm vas esplicar al pujar al cotxe?

SRA. DREISSIGER

Sí, però no se si era aquell.

DREISSIGER

Voldría saberho, perque estich ja cansat de tantes insolencies. Y a se aquell, tinch ganes d'escarmentarlo. *(Se sent la cansó dels teixidors.)* Sentíu. Escolteulos, escolteulos.

KITTELHAUS

No acabarà may donchs això. Hi ha que confessa qu'es necessari que intervingui la policia. *(Acostantse la finestra:)* Mírisels senyor Weinhold; mírisels. Y entr ells no hi ha solzament joves, hi ha també homes d edat madura, homes que jo tenía per honrats y serio y creyents, formant part d'aquestes bandes, fomentar aquets desordres y trepitjant baix sos peus les lleys d vines. Y encare voldrà defensarlos?

WEINHOLD

Certament que no, senyor pastor. Es a dir, senyo pastor... *cum grano salis.* Son pobre gent afamada ignorant. Demostren el seu malestar pels medis qu poden.

SRA. KITTELAUS *(petita, magre)*

Senyor Weinhold, per Deu!

DREISSIGER

Senyor teòlech, sento tenirli que dir, però no està a casa meva per fer conferencies humanitaries, sino sol zament per educar als meus fills y deixarme a mí que m'ocupi de lo que'm correspon.

WEINHOLD *(queda un moment inmòvil, després s'inclina y a una somrisa forsada díu ab veu dolsa)*

Certament senyor Dreissiger. Preveya ja que ur día o altre tenía que succehir això. Y no sols ho espera va, sino que casi ho desitjava. *(S en va.)*

DREISSIGER *(brutalment)*

En tal cas li agrahiré que'ns deixi lo més aviat possi ble. Tindrem necessitat del seu quarto.

SRA. DREISSIGER

Però Guillem...

DREISSIGER

Què! Vas are tu a defensar a un home que vol excu-
les abominacions y els horrors d'aquesta innoble
nsó?

SRA. DREISSIGER

No, però es qu'ell no'ls havía pas defensat...

KITTELHAUS

Oh, Sr. Dreissiger, se li ha de perdonar. Es molt
el

DREISSIGER *(sense contestar al pastor)*

No hauría pensat may semblant cosa d'ell. Es fill
na honrada familia. El seu pare ha estat empleat
aranta anys y may n'hem tingut res que dir y la seva
are estava contentíssima desde que va entrar com
estre dels noys a casa nostre. Tenía el pa a les mans,
no s'en ha sapigut aprofitar! Pitjor per ell!

PFEIFER (*obra bruscament la porta y díu*)

Senyor Dreissiger. N'havem agafat un y amenassen
enir...

DREISSIGER *(vivament)*

Aneu a avisar desseguida a la policía

PFEIFER

Ja ho hem fet, y el comissari ara puja.

DREISSIGER *(surt a la porta a rebre al comissari)*

Servidor de vostè, senyor comissari. M'en alegro
e que hagi vingut. *(Kittelhaus fa senyes a la senyora*

perque s'en vagi. Surten ell y les dugues senyores.) H fet agafar a un dels més revoltosos pels meus obrer tintorers. Estich ja cansat d'aguantar les seves insc lencies y la seva audacia, que traspassa ja tots els límits La meva senyora no pot sortir sense veures exposad als insults y a ser maltractada, y estem exposats cad día a tenir un disgust.

COMISSARI (*home d'uns 50 anys, va d'uniforme*)

Oh! te rahó senyor Dreissiger. Estich a la seva dis posició y m'alegro de que n'hagi fet agafar ja un. Aix hi ha que acabarho d'un modo o altre. Y que n'hi ha alguns, que ja fa temps que'ls vigilo...

DREISSIGER

Son tots els mals trevalladors, els ganduls, y els qu es passen el día a la taberna, gastant tot lo que guanye y deixen morir després de fam a les seves families. Es tich resolt a que això acabi, y no sols pel meu propi in terés, sino per l'interés de tothom, y dels meteixos tre valladors.

COMISSARI

Perfectament, senyor Dreissiger. Y en quant de m depenga...

GENDARME KUTSCHE (*entra y saluda militarment; se senten ru mors fora)*

Senyor comissari, hem pres un dels amotinats.

DREISSIGER

Vol interrogarlo el senyor comissari?

COMISSARI

Si senyor, l'interrogarem y el portarem près desse guida. Solzament sento la molestia que li causem.

URICI *(entra subjectat per cinch tintorers que tenen les mans y la brusa plenes de color. El presoner porta la gorra y conserva tot el bon humor que dona una borrachera)*

Canalles! Y vosaltres vos diheu obrers! Y servíu per afar a un dels vostres companys! Avants que fer l'ofi- de policía y agafar a un trevallador, me faría tallar ; mans.

COMISSARI *(enèrgicament)*

Treute la gorra. *(Maurici es treu la gorra tranqui- ment.)* Com te díus?

MAURICI

Que havem menjat tots dos may en el meteix plat?

DREISSIGER

Ja es massa insolencia.

COMISSARI *(contenint la rabia)*

Ja t'arreglaré jo. El teu nom. *(Maurici calla.)*

COMISSARI

Parla o et faig assotar aquí meteix...

URICI *(veyent entrar a una criada que porta el café y el deixa sobre la taula)*

Hola! hermosa! Y donchs que tenim convidats!

COMISSARI

Ja acabo la paciencia. Díus o no, el teu nom?

TTELHAUS *(durant l'última escena ha estat escoltant desde la porta entre oberta, hasta que's decideix a intervenir)*

Es díu Maurici Peger, senyor comissari. *(Ab veu lsa.)* Veritat Maurici? No'm coneixes ja?

MAURICI (*ab respecte*)

Sí, senyor. Vosté es el pastor Kittelhaus.

KITTELHAUS

Sí, Maurici; el teu pare espiritual, el qui et va ensenyar la doctrina quan eres noy. No t'en recordes ja? El teu mestre... el que't va dar la primera comunió. Aixís agraheixes les meves màximes?

MAURICI (*baixant el cap*)

Vos vaig pagar tot lo que vareu fer per mí.

KITTELHAUS

Me vas pagar! No diguis tonteríes! Sigues un home de be, Maurici; sigues honrat y enrecordat dels sermons que has sentit. No olvidis lo que Deu mana en els manaments de la seva lley divina. Sigues bo y creyent...

MAURICI

Oh, senyor pastor. No crech ja en res de lo que creya. M'hi tornat quaker.

KITTELHAUS

Calla, calla y no diguis paraules que no comprens.

COMISSARI

Ab el seu permís, senyor pastor. Kutsche, lligueulo

MOLTES VEUS (*desde fora*)

Maurici, Maurici. Ens el heu de tornar!

DREISSIGER (*s'acosta maquinalment a la finestra inquiet*)

Què es lo que criden. Què volen are?

COMISSARI

Demanen qu'els hi tornem el presoner. Però cal aquet ja'n te per díes. Kutsche, portèulo a la presó.

KUTSCHE *(lligant a Maurici)*

Senyor comissari, no serà molt fàcil. Tots estàn molt excitats y entre el grupo hi ha en Becquer y el ferrer.

KITTELHAUS

Potser sería millor emplear la persuassió...

COMISSARI

Y la meva responsabilitat? Ca! Vaija, Kutsche, depressa.

MAURICI (*somrient mentres acaben de lligarlo)*

Apreta, apreta fort, que no serà per molta estona!...

COMISSARI

En marxa. *(a Dreissiger:)* Si tem quelcom, fassins acompanyar per sis dels seus tintorers. *(Surt el primer desenvainant el sabre. Segueixen els tintorers y entre mitj d'ells Maurici y l'ultim Kutsche.)*

MAURICI

Marchen!

DREISSIGER *(després d'una pausa y semblant ja calmat)*

Què li sembla senyor pastor? *(Encen el cigarro.)* La veritat es que ara ja que ha passat, hem sembla bastant còmich y ridícol tot això. Primer la discussió ab el teòlech, cinch minuts després s'en va, donant la dimissió. Després, aquet borraxo. En fí, anem a pendre el café tranquilament.

KITTELHAUS (*sentintse els crits de fora que van aumentant*)

Encare criden... y d'una manera...

DREISSIGER

Passem a l'altre habitació.

KITTELHAUS

Y fins are, aquesta gent, eren trevalladors pacient y fàcils de dirigir. Veritat o no?

DREISSIGER

Sí, es veritat, eren gent honrada y dòcil, fins el d en que'ls predicadors d'humanitarisme, van comensar omplírloshi el cap de vent, convencentlos de que est ven tant malament, fins el día en que's van fundar to aquestos comités y associacions de trevalladors. Y ha acabat per ser insofribles, queixantse sempre Es con paren ab els que son més qu'ells y la seva ambició els l fa desitjar tot lo dels altres. Per ells no hi ha res pro bo, ni qu'els acontenti. *(Se senten a fora crits sempr en aument.)*

KITTELHAUS

Sí, ab totes les seves idees humanitaries y ab tot els seus sermons, han lograt no més convertir ab llop a n'els que eren avans dòcils com ovelles.

DREISSIGER

Y tots els qu'els prediquen, en el fons no son mé qu'els seus explotadors, ganduls que han trovat un mod de viure sense tenir que trevallar, llops afamats que' nudreixen dels que diuhen voler deslliurar de la miseria temperaments déspotes que'l día que pujen no's recor den dels seus companys antichs y son els seus únich explotadors. Miri sinò, en la meva fàbrica; el que pitjo tracta als teixidors es el majordom Pfeifer, un antic teixidor, que's queixava sempre de la seva sort, y ar ho ha oblidat completament.

KITTELHAUS

Però creu vostè que no hi intervindrà el govern?

DREISSIGER

No pot per menys de ser aixís, donchs totes aquestes gitacions no poden passar desapercebudes y es necesari que'l govern intervingui sino vol arruinar la nostre industria. En l'extranger les tarifes crescudíssimes impedeixen la nostra exportació y s'ens han tancat els millors mercats; si ademés d'això hem d'atendre les pensions dels trevalladors, estem arruinats completament...

PFEIFER *(entra espantat cridant)*

Senyor, senyor...

DREISSIGER (*se gira desde la porta del saló ahont anava a entrar ab el pastor*)

Què es? què ya?

KITTELHAUS

Què passa? Sembleu espantat.

PFEIFER

Es imposible!... entraràn... La policía... oh! es horrós!...

DREISSIGER

Però que teníu? Calmeus!

PFEIFER

Han deslliurat a Maurici; han atropellat al comissari al gendarme, y els hi han pres les armes.

DREISSIGER

Això es impossible, no sabeu lo que vos diheu!

PFEIFER

Es veritat, senyor; es veritat, semblen feres, es més serio de lo que vosté es creu.

SRA. DREISSIGER (*venint del saló ab la senyora del pastor*)

Mira, Guillem, a veure si convences a la senyo Kittelhaus de que no s'en vagi, s'ha espantat pels cri

KITTELHAUS

Estimada senyora Dreissiger, potser no's trova be

SRA. DREISSIGER (*a Dreissiger*)

Perque no surts tu y els hi parles.

DREISSIGER (*al pastor*)

Ja ho veu. M'arruino per dàrloshi trevall, hi guany menys jo en un any, que qualsevol d'ells. En tot un a hi trevallat, y he perdut ademés part del meu capit per no tancar la fàbrica y deixar sense pa a centena de families y m'ho paguen volent assaltarme la casa! Es horrorós!...

COTXER JOAN (*entrant*)

Senyora, hi enganxat el cotxe. El senyor Weinho hi ha fet entrar als nens tement alguna cosa.

SRA. DREISSIGER

Què voleu dir?

JOAN

No se, no se. Però criden que volen venir y la polic no hi pot res.

PFEIFER

Crèguinme, es horrorós el motí, es horrorós.

SRA. DREISSIGER

Ay! Deu meu! Però què volen?...

JOAN

Semblen gossos rabiosos.

PFEIFER

Es horrorós, creguin, es horrorós.

DREISSIGER

Calla tu imbècil. Han posat les barres a les portes?

KITTELHAUS

Permeti, senyor Dreissiger, permeti: Què es lo que demanen aquesta gent?

JOAN

Demanen qu'els apujin el jornal.

KITTELHAUS

Jo sortiré, y faré el meu deber. Jo els parlaré.

JOAN

Oh! senyor pastor, no surti de cap manera.

KITTELHAUS (*a Dreissiger que està assentat en una cadira ab el cap entre les mans*)

Senyor Dreissiger, fassi el favor, mani que m'obrin la porta y que tanquin desseguida darrera meu.

SRA. KITTELHAUS

Per l'amor de Deu, no hi vagis!

KITTELHAUS

Es inútil. Deu hem protegirà no tinguis por per mí... (*Abrassa a la Sra. Kittelhaus y mentres aquesta no el deixa diu:*) Veurem si el meu caràcter de sacerdot... Si aquesta gent em respecten encara. (*Agafa el bastó y el sombrero.*) Vaja, no temin res... Deu hem protegirà. (*Surt seguit de Dreissiger, Pfeifer y Joan.*)

SRA. KITTELHAUS

Ay, senyora Dreissiger. *(Abrassantla, plorant:)* D fassi que no li succeheixi res!

SRA. DREISSIGER

No comprench lo que passa. No es possible. No pas un crim ser richs? Oh, jo era pobre però no aborr pas als richs... pensava que lo que teníen uns més que' altres ho havíen guanyat honradament... com el me marit... y per què venen donchs contra nosaltres? No pas culpa nostra si els temps son dolents pels trevall dors. Quan ho son per ells més ho son pels amos!... *(L soroll aumenta a fora. Dreissiger entra precipitad ment.)*

DREISSIGER

Rosa, posat un abrich y corre al cotxe; vinch desse guida... *(S'en va a la caixa, l'obre y pren els objectes d valor.)*

JOAN *(entra)*

Tot està a punt, però cuyti, avants que s'adongui de la porta del darrera...

SRA. DREISSIGER

Joan, per la mort de Deu, salvans.

JOAN

Estigui tranquila senyora. Els cavalls estàn descansats y no els aturaràn, y els que ho provin els hi passarem per sobre. *(Surt.)*

SRA. KITTELHAUS

Però y el meu marit, senyor Dreissiger...

DREISSIGER

Tranquilissis, no li ha passat res, casi res...

SRA. KITTELHAUS

Vosté m'enganya, què li ha passat? què li han fet?

DREISSIGER

Res, tranquilissis, ja ho pagaràn car! Maltractar al seu pastor! No li han fet res, l'han insultat, però res més... oh! li ha que tractarlos com feres, com lo que son!... *(A la senyora Dreissiger:)* Però cuyta. *(Se senten cops contra la porta de baix:)* No sents, no sents. Cuyta, fugim, no hi ha més remey que fugir, son feres.

MOLTES VEUS

Pfeifer, volem a n'en Pfeifer.

PFEIFER *(entra precipitadament)*

Senyor, senyor, per Deu. Estàn tirant la porta a terra. *(Se senten clars els crits dels teixidors.)*

MOLTES VEUS

Volem en Pfeifer, en Pfeifer. *(Surten corrents les dos senyores.)*

PFEIFER *(plorant y agafantse a Dreissiger suplicant, besantli les mans)*

Senyor, per Deu, per l'amor de Deu, no'm deixi; sempre l'hi servit ab fidelitat y volen matarme; per Deu, no m'abandoní, per l'amor de Deu senyor; pels meus fills.

DREISSIGER

Deixeume, deixeume ja s'arreglarà tot, seguiu... *(Surten tots dos.)*

(La escena queda vuyda alguns instans. Els crits y els cops aumenten fins que se sent un gran soroll de passos precipitats que s'acosten.)

VEUS (*desde dintre*)

Amunt!... a l'esquerra!... amunt, amunt! *(Apareix la porta un grupo de teixidors y de dones; donen u pas y es paren com no gosant entrar. Ningú diu re Al cap de pochs moments entren tots a empentes. Fo men grupos mirantse als miralls. Maurici, Becquer Wittig seguits d'alguns més, entren com perseguint algú cridant tots.*

MAURICI

Per ahont ha passat?

BECQUER

Ahont es aquet lladre? Ahont es en Pfeifer?

VELL BAUMERT

Ens volía fer menjar herba! Are li farem menjar le estelles dels seus mobles.

WITTIG

Hi ha que penjarlo...

UN TEIXIDOR

Tirèulo per la finestra, que s'esclafi el cap sobre le pedres.

VELL BAUMERT

Ja hem patit prou nosaltres! ara els hi toca a n'ells *(Tots es dirigeixen a la porta del saló per saquejarlo.*

BECQUER (*posantse devant de tots*)

Alto! Escolteu tots. Si acabem aquí serà com si no haguessim comensat. Després d'aquí hem d'anar a casa el fabricant de les máquines Tota la miseria ens ve d'allí... *(Tots van sortint, enduentsen lo que poden,)*

NSORGE (*entra per la porta del saló y, mirant a tot arreu fixo, s'agafa lo cap ab les mans y diu:*)

Deu meu, tot me roda! Què fa aquí! No veig res! ixò sí que fa riure! Tot roda! Y aquí's reyen de nostres! Are jo m'en rich d'ells, ja! ja! ja! Me volíen pendre la casa meva, are jo'ls prench la seva! Fa riure! y ot roda! tot roda! ja! ja! ja!

TELÓ

ACTE QUINT

La casa del Avi Hilse. A l'esquerra, una finestra petita y devant d'ella ı taler. A la dreta un llit y al costat del llit, una taula. En el recó de la eta la llar y devant un banch. Al voltant de la taula assentats en escam- lls y en el rebord del llit, l'avi Hilse y la seva dona, velleta, cega y casi sor- ı, el fill Anton y la seva dona Lluisa S'han reunit per l'oració del dematí. n torn pera devanar, el fil, colocat entre la taula y el taler. De les vigues olsoses del sostre, penjades eynes de teixidor, y troques de fil. Altres uten- lis escampats per la habitació. Aquesta es petita, estreta y baixa; te una orta en la paret del fons que dona a la principal habitació de la casa, y una tre porta al costat que dona a una habitació semblant a la descrita. Tot de la casa es vell y sembla inservible. Hi ha una escala de fusta mitj po- rida que condueix a les golfes. En el mitj de la habitació un cubell demunt un escambell y escampada la roba blanca. La llum entra per la esquerra.

VI HILSE *(es un vell de barba llarga, encorvat y abatut pel trevall, els anys, les privacions y les malalties. Es un antich soldat y no més te un bras. La cara gris, d'una expressió vaga. Tremola continuament, els seus ulls son enfonzats y malalts. S'aixeca al meteix temps que la seva dona y la seva nora y prega)*

Senyor Deu meu! May t'agrahirem prou la gracia ue'ns has fet de concedirnos el día d'avuy y d'havernos ngut baix la teva santa guarda, durant la nit que acava e passar. Senyor! la teva bondat es infinita y nosaltres om pobres pecadors, indignes de abrassar els teus ge- olls; y tu, Pare etern, tingues pietat de nosaltres, per- ue tu y la sang y mèrits del diví Jesús, sou la nostre orsa y la nostra gloria. Y si a cas corresponem a totes es gracies que'ns envíes perdona nostres pecats y do-

nens paciencia perquè després d'aquesta vida de sofriments poguem pendre part en la eterna benaventuransa. Amen.

AVIA HILSE (*plorant*)

Pobre vell! Cada día fas més hermoses oracions!...

AVI HILSE

Ahont es la petita?

LLUISA

A casa l'amo a buscar feyna. Ahir nit, va preparar encare algunes bovines.

AVI HILSE (*acostant el torn a la seva dona*)

Vols trevallar una estona! Jo prou voldría que no haguessis de fer res.

AVIA HILSE

També m'aburriría.

LLUISA

Si al menys trevallant, poguessim menjar!...

AVI HILSE

Filla meva. Hem de resignarnos. A falta de carn, es menjen patates y sino pa...

LLUISA

Y sino morirse, veritat?

ANTON (*desde l'habitació del costat*)

Vaja, calla, dona...

AVI HILSE

Anton, vols venir a ajudarme que hi ha fils a passar?

LLUISA

Anton, vina que'l pare et crida. (*Entra Anton y ajuda a son pare a pentinar els fils. Entra Hornig.*)

HORNIG (*desde la porta*)

Bona sort, tothom!

AVI *y* ANTON

Gracies, Hornig.

AVI HILSE

Y què contes de bo?

HORNIG

Grans noticies. Han assaltat la casa del fabricant reissiger.

LLUISA (*excitada*)

Què'ns vols enganyar?

HORNIG

Vos juro que's la veritat. Lo que vos dich, ho han vist quets ulls. Tot ho han destrossat, mobles, miralls, quaros, tot ha anat per la finestra. Han tirat al ríu tots els nts de la tintorería. Semblava un camp de batalla.

AVI HILSE

Y son els teixidors d'aquí que han fet tot això?

HORNIG

Sí, y que t'els puch anomenar pel seu nom. Jo hi he nat, seguint al gobernador y hasta li he parlat. Els teidors no li han dit res, y han continuat el seu fet.

AVI HILSE

Tu has entrat a la casa?

HORNIG

Sí, y creyeu que imposava tota aquella gent destrosant quan trobaven, sense dir una paraula.

LLUISA (*excitada*)

Es molt just! Era necessari que acabés aixís.

ANTON

Lluisa, no diguis això.

AVI HILSE

Però com ha sigut, qu'han fet...

HORNIG

No se sab. Diuhen que'l fabricant va dir, que si e teixidors no volíen morir de fam, que menjessin herv No se res més.

AVI HILSE

No crech que teixidors com jo, hagin fet lo que t díus.

MAGDALENA (*nena de set anys, els cabells rossos, deixats ana porta un cistell al bras, y arriva saltant, ensenyant una c llera de plata a la seva mare*)

Mira, mama, mira que tinch!

LLUISA

Què portes aquí?

AVI HILSE

Ahont has trovat això, filla meva!

HORNIG

Y es una cullera de plata...

AVI HILSE

Ja pots anar desseguida a tornar això a qui ho hag pres. Com s'enten això? Ja t'arreglaré jo! Quí es que t'h ensenyat a ser lladre! Apa, corre; a tornar això t'he dit!.

AGDALENA (*plora y corre a amagarse entre les faldilles de Lluisa*)

Mama, jo l'he trovada. Tots els noys en duyen de uals.

LLUISA

Però, ahont l'has trovada?

MAGDALENA

Devant de la casa del senyor Dreissiger.

HORNIG

Jo crech que lo millor fora que l'Anton dugués la cu-era a casa el comissari.

AVI HILSE

Es veritat. Veshi Anton.

ANTON

Sí, li diré que la nena l'ha recullida sense saber lo ue feya. No ploris maca, no ploris. . *(Surten Lluisa y ı nena, que no para de plorar.)*

LLUISA (*mirant la cullera*)

Si fos nostra, podríem viure alguns díes de lo que'ns n donaríen!

AVI HILSE

Endueusen aviat això de devant meu! *(Surt Anton)*

HORNIG

Espera Anton. Jo m'hen vaig: també. Adeussiau tot-ıom.

CHMIT (*entra; es un home nerviós, enrahonador, es mou molt*)

Bon día. Avuy si, que passen coses grosses. Sí, sí, ja ›odeu fer el desentés. Y donchs, com anem avia?

LLUISA

Senyor Doctor. Sembla que està aixís meteix. No veu gens encare.

SCHMITT

Be, be. No trevalleu de nit, sobre tot. Lo que h passat, verdaderament es greu. Y are tots es di geixen cap aquí, estàn rabiosos com un remat de llop y venen disposats a saqueijarho tot. Y la Magdalenet ahont es? *(Entra la petita donantli la ma la seva mar* Té, maca, te, fica les mans a les meves butxaques. *(L nena ho fa y treu unes quantes nous:)* Mira, tot aquestes nous, son per tu, si hem cantes una cansó. *(senten tocar les campanes a rebat.)* Sentíu! Sembla q toquen a rebat.

AVI HILSE

Donchs es veritat que venen!

SCHMITT

No vos ho he dit. Jo he tingut que passar entre ell y creyeu que feyen por, y llàstima al meteix temp aquella colla de miserables, alguns borratxos, canta cansons terribles. *(Se sent cantar lluny:)* Avans c cinch minuts son aquí. Jo vos deixo. Sobre tot, no v emboliqueu, perque no tardaràn a arribar els guardes S'han tornat bojos. *(S'en va.)*

ANTON (*arriva precipitadament y díu desde el fons)*

Son allí, pare, y van armats de destrals... Jesús, qu horror! No se lo que passarà, tots van armats y sembl feres...

AVI HILSE

Y per què has vingut tan corrents?

ANTON

Oh! Hi vingut perque'm cridaven. Va ab ells, el eu padrí, l'avi Baumert, y'm cridaven que'ls acomanyés y deya que vos també devíau anarhi per castiar als nostres explotadors... *(Vacilant:)* Y no vos peneu, que potser tenen rahó... Han dit que lograràn que e'ls apuji el jornal, y crech que serà aixís; la veritat es, ue'ns morim de fam; y com díu l'avi Baumert, ells s'enreixen.

AVI HILSE

Y es el teu padrí, que díu això? Es un criminal. No escoltis fill meu; no l'escoltis, Anton, que's el diable ui'ls tenta.

LLUISA *(violentment y ab exaltació)*

Sí, sí. Escolta al teu pare y acabaràs per tornarte om una dona.

AVI HILSE

Y tu pretens ser una bona mare y díus això? Quines lissons podràs dar a la teva filla, després d'haver exciat al teu home als crims més abominables!

LLUISA

Tu, sí, que ab les teves prèdiques has fet que fos una nala mare, perqué hi pujat als meus fills ab la més iorrorosa miseria. Tu, no més t'has cuidat de pregar a Deu, y no sabs lo que he sofert per poder donar un tros de pa als meus fills.

AVI HILSE

Ets una mala dona; estàs corrompuda, y ja no hi ha remey per tu.

LLUISA

Per culpa vostra, no hi ha remey per nosaltres, pe
que no sou homes, ni teníu sang a les venes, y encar
benehíu als que vos escupen a la cara. Me feu fàstic

AVIA HILSE

Què hi ha? Què díu la Lluisa?

LLUISA

Res, res, què vols que hi hagi?

AVIA HILSE

Me sembla que tocaven les campanes.

AVI HILSE

Deu ser un enterro... *(L'avi Hilse s'aixeca, y despré d'una pausa, díu ab solemnitat a l'Anton:)* Tu, fill meu has sentit els horrors que díu la teva dona. Tu, no h creuràs, Anton, perque ets fill meu, fill del vell solda que ha donat la sang per la seva patria. No hi tremola devant de les bales, y aquet bras perdut que no s'ha menjat les rates, ho díu be prou. Jo, tenir por? Y del soldats? No es això lo que m'espanta, ni el morir, qu poch estimo aquesta miserable vida, sino lo que vindr després y que'ns farà víctimes a tots nosaltres!... Y des prés d'aquesta vida en ve una altre de torment o de be naventuransa eterna.

ANTON

Qui sab, lo que vindrà després? No hi ha estat ningú

AVI HILSE

No, Anton, no pots duptar de l'única cosa qu'ens sos té. No hauría trevallat jo ab resignació fins a morir patint miseria, mentres altres ditxosos passaven la vid

b tanta opulencia, sino tingués fe y esperansa. *(Seyala la finestra ab la ma.)* El rich, ha tingut la seva art aquí baix; jo, potser la tindré allí dalt. L'evangeli íu "Hi ha una justicia suprema", però nosaltres no som ls jutjes. Sols Deu, pot estendre sobre la terra el seu ras venjador!

UNA VEU (*desde fora*)

Fora tothom!

AVI HILSE

Feu lo que volgueu, jo no'm moch d'aquí.

ANTON

Jo també vaig a trevallar! Vinga lo que vinga. *(S'en va. Se sent el cant dels teixidors a prop de la casa, resonant com un plany monstre.)*

HORNIG

Fills meus, quin espectacle més horrorós! Aneu fins a casa d'en Dietrich, y ja no hi trobarèu casa, ni fàbrica, ni res. Y ara s'en van cap a casa l'altre germà. Espereus una mica y veureu lo que passarà. *(Senyalant als teixidors que figura que passen:)* Veyeu aquell minyó petit que porta a la ma una barra de ferro? Donchs aquell, enfonza totes les portes com si fossin de cartró.

AVI HILSE

Ja comensen tirant pedres a la casa del germà Dietrich. Desde el balcó els tiren un cartell. *(Gran remors fora.)* Un llegeix que'ls concedeix lo que demanen... Però no'n fan cas! uns continúen tirant pedres y els altres venen cap aquí... Vindràn per obligar a tots els teixidors a que'ls acompanyin. *(Petita pausa. De cop entren dos teixidors, bruts, mitj borratxos.)*

VARIES VEUS

Tothom al carrer! *(Entra Becquer y un grupo, to armats de destrals y pichs. Al trovarse cara a cara c l'avi Hilse, semblen calmarse.)*

BECQUER

No teixíu més 'avi, que desde avuy comensem a se felissos, ja fa massa temps que'ns escarrasem.

PRIMER TEIXIDOR

Ja no tornareu a anar al llit ab la panxa vuyda, av

SEGON TEIXIDOR

Desde ara els teixidors hem de tenir casa ahont dor mir y roba per posarse a sobre.

AVI HILSE

Y d'ahont veníu armats d'aquet modo?

BECQUER

Son pera obrir el cap als nostres explotadors.

SEGON TEIXIDOR

Veníu ab nosaltres avi Hilse, que anem a fernos jus ticia.

VELL BAUMERT

Mira, es precís que tots siguem felissos; veus, avuy semblo un princep; hem de menjar be, y veure xampany y vins bons. Vina, vina, s'ha de pendre tot lo que's pu gui. Eils ens ho han pres a nosaltres.

TOTS

Bravo! Bavo!

MAURICI *(entra armat ab un sabre de caballería)*

Hem donat alguns bons cops!

BECQUER

Sí, ja comensem a entendre l'ofici.

MAURICI

Are, lo que'ns toca, es continuar la feyna...

VELL BAUMERT (*trayent la bota*)

Te, Enrich, beu!

AVI HILSE

No bech, jo...

PRIMER TEIXIDOR

Bebeu, avi, bebeu, que no sempre es festa!...

AVI HILSE *(ab impaciencia)*

Be, enviats del dimoni, què veníu a fer aquí?

VELL BAUMERT

Jo't venía a portar aquet gall per l'avia...

AVI HILSE

Guillem, no't conech, y et tenía per un home honrat, y tots vosaltres que no sembleu obrers, sino gent escapada dels presiris, vos haig de dir que esteu aquí, contra la meva voluntat, y que entre nosaltres no hi ha res de comú...

MAURICI

Que esteu de mala lluna, avi! Però, no veyeu que no som pas gent tant perduda?...

PRIMER TEIXIDOR

Hem fet lo que hem fet, perque tenim dret a la vida, y volem viure!...

MAURICI

Y sou vos, teixidor com nosaltres, que goseu dir qu no tenim rahó!...

BECQUER

Deixa al vell, Maurici... No veyeu avi Hilse, que en estimem més morir, que no viure com avans. Es neces sari que això cambihi.

AVI HILSE

Tots volem, jo també, que cambii y a Deu cada dí li demano que s'ens acabi la miseria; però no teníu dre a fer lo que heu fet, ningú deu pendrers la justicia pe la seva ma, y ningú deu matar y robar com feu vosaltre per millorar aquesta miserable vida tan curta, compa rada ab la vida de l'eternitat. De què serveixen les co moditats d'aquet mon, si ens porten els sofriments e l'altre? Què teníu rahò? La rahó no s'imposa may pe medi de la forsa, y si aixó succeheix, la meteixa forsa ampararà l'endemà les injusticies. Ab la forsa voleu as solir lo que demaneu? Donchs ab la forsa vos domi naràn avans de que pogueu lograrho.

MAURICI

Què voleu dir? que vindràn els soldats? Que vinguin, que també hem sigut soldats nosaltres.

AVI HILSE

Tot això son paraules y res més. Creyeume a mí, torneusen sense cometrer més crims y potser Deu remediarà el mal de tots, creyeume a mí, que hi vist sempre, que cap imposició lograda per la forsa, durava gayre.

MOLTES VEUS

Ja venen els soldats. *(Silenci general. Se senten les cornetes y els timbals.)*

UN TEIXIDOR

Jo marxo.

BECQUER

Quí parla de marxar?

MAURICI

Que no's mogui ningú. Jo vos diré el que tenim de fer.

AVI HILSE

Y ab que resistireu als soldats? Ab aquestos bastons?

PRIMER TEIXIDOR

Ja ens ho pensem que vos no sabríau defensarvos... Ja teníu la cara de cobart...

SEGON TEIXIDOR

Deixal, no veus que rapapieja!. .

ANTON (*entra, y al sentir que insulten al seu pare, agafa pel coll al primer teixidor*)

Cobart! T'atreveixes ab els vells, eh?

AVI HILSE

Deixal fill meu. Que digui lo que vulgui. Aviat veurem qui dels dos te rahó.

BECQUER

Vens ab nosaltres, Anton?

AVI HILSE

No, l'Anton es queda ab mí.

LLUISÀ (*entra y crida desde el fons*)

No perdeu el temps ab aquets dos gallines. Aneu desseguida a la plassa, que el comandant de la tropa díu a la gent que's retiri cadascú a casa seva. Aneu, aneu desseguida!...

MAURICI

Sabs, Lluisa, que tens un home que no te'l mereixes!

WITTIG (*baixa del pis de dalt portant un cistell forrat de cuyro a la ma*)

Avant, avant, seguiume tots...

BECQUER

Salud, avi Hilse, y a reveure!

AVI HILSE

Adeu, y em sembla que ja no'ns veurem més, perque jo no viuré pas cinch anys y lo que's a tu, et tancaràn per molt més temps que el que'm resta de vida.

BECQUER

A mi em tancaràn?

AVI HILSE

Sí, a tu, y que't tindrán a la presó per temps.

BECQUER

Millor, aixís em mantindràn.

VELL BAUMERT (*fins ara, havía estat sentat en una cadira ab el cap baix*)

Es veritat, Enrich, m'he emborratxat una mica, però encare no hi perdut el cap. Tu, penses d'un modo, y jo, penso d'un altre, però jo crech que en Becquer te rahó, encara que acabi a la presó ahont sempre s'estarà mi-

lor que aquí, Y ademés, es necessari respirar fort, una vegada a la vida, sense preocuparnos de lo que vindrá després. *(S'en va lentament cap a la porta:)* Adeu Enrich, si em passa alguna cosa, ja resaràs per mí. *(S'en va. Els teixidors abandonen la casa. La habitació del fons, s'ha anat omplint de gent de la casa y curiosos L'avi Hilse es queda pensatiu y emocionat. Anton, ha anat a buscar una destral amagada derrera la llar y examina el tall. Se senten rumors fora.)*

AVIA HILSE

Què passa, Enrich? Per què es tot aquet soroll?

AVI HILSE

Anton!

ANTON

Què voleu pare?

AVI HILSE

Deixa la destral ahont l'has trovada!

ANTON

Volía fer teyes, pare. *(Deixa la destral. Pausa.)*

VEUS (*que canten desde fora*)

L'Anton, l'Anton, te por,
l'Anton es un traydor!

ANTON (*agitat, y amenassant ab el puny clos*)

Canalles, no'm desesperèu! *(Se sent una descarga.)*

AVIA HILSE (*espantada*)

Deu meu! Què ha sigut aquet soroll?

AVI HILSE

Are ja corra la sang! Senyor Deu meu, protegíu als pobres teixidors, protegíu als meus pobres germans.

ANTON (*al moment de la descarga s'estremeix y agafa la destral*)

Els soldats han descarregat sobre els teixidors!

UNA DONA (*desde el fons*)

Avi, apartèuvos de la finestra, que les bales arriver fins aquí. Una ha trencat un vidre.

MAGDALENA (*entra corrents*)

Avi, avi, han tirat tiros y n'hi ha dos de morts. *(S'en va.)*

UN VELL (*desde la sala del fons*)

Mireu, mireu, corren darrera dels teixidors...

UNA DONA (*desde el fons*)

Anton, Anton, mira la teva dona entre mitj dels soldats; es més valenta que tu. *(Quatre homes entren un teixidor ferit, passantlo per l'habitació del fons. Silenci fins que han passat.)*

UNA VEU

Es el teixidor Ubrich. Te la ferida al cap...

VEUS (*de fora*)

Avant! avant!

VEUS (*del fons*)

Dos soldats han caygut ferits de cops de pedres. *(Grans crits a fora. Els del fons tanquen la porta.)*

UNA DONA

Han tornat a carregar els fusells!...

ANTON

Siguem bojos tots... Volen donarnos pòlvora y bales en lloch de pa? Donchs siga! *(Dirigintse al seu pare:)*

l'en vaig, m'en vaig; no vull deixar que matin a la neva dona. *(Surt corrents:)* Deixèume passar, deixèune passar!...

AVI HILSE

Anton! Anton!

AVIA HILSE

Ahont ha anat! ahont ha anat!

AVI HILSE

Al infern! S'ha donat al dimoni!

ALGUNES VEUS

Avi Hilse, fugíu de la finestra.

AVI HILSE

May! Encare que'l mon s'enfonzi! Aquí, al costat del taler, trevallant, aquet es el meu lloch, succeheixi lo que vulgui. Quant ningú compleix lo que les lleys humanes y divines manen, jo, vuy complirho. Aquet es el meu lloch. Teixim!... *(Comensa a teixir, al meteix temps que sona un altre descarga. L'avi Hilse queda mortalment ferit: fa un mohiment com volguentse alsar, y cau sobre'l taler mort. La gent del fons han fugit un moment avants dels tiros.)*

AVIA HILSE

Enrich! Enrich! Què passa! Diguem, què passa! Contestam, Enrich! Enrich! Contestam que tinch por!...

TELÓ

1'50 PTES.